

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1965

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1965

RYOMGÅRD REALSKOLES ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1965

Redaktion:

John Juul Eriksen og Finn Lorentzen

Illustrationer: Birgit Bisgaard

Indhold

	Side
E. Basse: Translokation 1965	5
Birthe Arnbak: At turde	15
Karl Mejnecke: Et Stervboe i Nimtoft	21
Birgit Bisgaard: Af en herregårds historie	42
Af skolens dagbog	46
Efterårsfesten	49
Elevforeningens nye love	52
Personalialia	55
Årsoversigt	56

Redaktionelt

Vi har i år været i den heldige situation, at stofmængden ikke har været et problem for os.

Rubrikken personalia skulle gerne yderligere udbygges, idet vi er klare over, at der er meget mere stof af interesse om de gamle Ryom-folk. Alle opfordres til at bidrage med oplysninger til personalia og med forslag til eventuelle forbedringer af årsskriftet.

Adresseforandringer bedes sendt til fru Gertrud Sten Larsen, Aaby Bækgaardsvej 10, Aabyhøj. Tlf. (061) 5 88 55.

Med redaktionel hilsen

John Juul Eriksen
Nygade 1, Engesvang.

Finn Lorentzen
Elyriavej 21, Risskov.

I dybeste sorg meddeles herved, at fru Munch d. 7. december er afgået ved døden efter få dages heftig sygdom.

Elevforeningen udtrykker sin oprigtigste medfølelse med hr. Munch og frk. Weiner.

Æret være fru Munchs minde. Hendes navn og mindet om hendes gerning vil leve.

Translokation 1965

Om lidt vil I stå med eksamensbeviset i hånden. Det er en festlig stund, ligesom det har været festdage den sidste månedstid, hvor I har gået til eksamen, idet det jo altid vil være en fest, når man modtager sin belønning for en række arbejdsdages eller -års indsats.

Og I har da i dette papir et bevis for, at I sidder inde med en vis sum af viden på mange felter: sprog, matematik, historie, litteratur o. s. v., o. s. v.

Men der er en ting, som ingen af jeres opdragere og undervisere har belært jer om. Det har ikke været muligt at få den ting passet ind i undervisningsplanen. Ingen af jeres faglærere har ment, at tingen hørte hans fag til. Og jeg er sikker på, at det er de færreste, der hjemme er gjort bekendt med denne ting. Hver gang, man har søgt at nærme sig tingen, har den med stor opfindsomhed forstået at unddrage sig enhver binding i skoletimer og undervisningssituationer.

Egentlig er det vist forkert at tale om en ting; det er snarere et begreb — eller måske et dyr. Ja, det er et dyr; men alligevel hører det ikke hjemme i zoologitimerne. Og for at I ikke skal forlade skolen helt uden viden om dette mærkelige dyr, vil jeg benytte denne jeres allersidste time på skolen til at fortælle jer om den. Det er hurtigt gjort, for det er meget lidt, man i det hele taget véd om den.

Dens navn er Enhjørningen.

Den er et dyr på størrelse med en ged — måske lidt større, måske som et føl; den er hvid; særligt kendetegn er et langt, snoet horn midt i panden — deraf navnet. Den bevæger sig let

og elegant med en hastighed, der forbløffer enhver iagttager; opholdssted er de meget store skove eller øde vildmarker; jordens nordligste egne, helt op omkring nordpolen, har været foretrukket.

Dens levevis er aldrig nærmere udforsket, da den er meget sky og vanskeligt lader sig iagttage fra nært hold, og man véd således ikke, hvad den i vild tilstand lever af. Den er umådelig nysgerrig.

Op gennem alle tider vrimler det med beretninger om, at eventyrlystne mennesker har forsøgt at indkredse og udforske Enhjørningen. Lykkeriddere, eventyrlystne, videnskabsmænd i massevis har forsøgt lykken med at fange en Enhjørning: konger har udrustet store ekspeditioner for at hjemføre Enhjørningen. Alle uden held. Den er aldrig vanskelig at komme på sporet af. Så snart man når de øde vidder, kan man se den. Pludselig er den der. Den står der — bag en stor sten, bag et træ. Den står nysgerrigt og betragter forfølgerne. Men så snart man får øje på den, er den væk. Den giver blot et enkelt stort hop; så er den væk. Men straks kikker den drilagtigt frem igen bag en anden sten, et andet træ — blot for igen at forsvinde i et nyt stort hop, når den er opdaget; det er let at iagttage, at den har sin fornøjelse af at drille sine forfølgere; med et nyt hop driller, ægger, irriterer den sin forfølger til at trænge længere og længere ud i ødemarken eller ind i storskoven. Ustandseligt ser man dens kåde hop forude. I det hele taget synes den kun at kunne to ting: at drille og at hoppe. Men aldrig er det lykkedes at kaste en lasso om en Enhjørning eller at komme på skudhold af den.

Den, der holder ud og forfølger Enhjørningen helt til jordens yderste grænse ved nordpolen, han vil opleve at se den fortsætte ud over jordens runding, ud i rummet med kurs mod de evige stjerner!

Kun på én måde kan en Enhjørning fanges: En kvinde, som er jomfruelig og ren, går alene ud i vidderne og sætter sig der. Da kommer Enhjørningen til hende; og så lægger hun en sølvkæde om halsen på den. Således fanger man Enhjørninger!

Sludder og eventyr, vil I vel nu mene. — Måske! Men vent, til I selv er ramt af Enhjørningens drillende blik, og I er selv uhjælpeligt bundet i jagten på Enhjørningen resten af jeres liv!

Op gennem alle tider har der været fortalt en flod af eventyr. En vrimmel af eventyr- og fantasivæsener myldrer op gennem historien. Men blandt alle disse skabninger har Enhjørningen alene formået at bevare en glans af eventyr om sig. Mens trolde forlængst er sunket til at være sære gummidyr, der figurerer som mascot på jeres eksamensbord, mens helheste, kirkegrimer og havfruer forlængst er blevet til grin — med og uden hoved —, mens den gamle nordiske nisse forlængst er degraderet til et usseligt vatvæsen ved juletid, så er Enhjørningen ene af alle endnu den dag i dag i stand til at aktivisere fantasien og til at inspirere digtere og komponister. Og godt er det, at der endnu er en lille rest af eventyrets, af fantasiens rige i behold.

Vi lider jo i vore dage af foragt for alt det, der ikke lige netop kan forklares teknisk og registreres efter videnskabens normer. Vi er ved at komme derhen, hvor vi mangler et forhold til fantasien og fantasilivet.

Det at tjene penge — helst mange penge — er for de fleste jo det store mål. At »blive til noget« — helst noget stort — er for mange selve formålet med menneskelig stræben. — Blandt tusinder andre unge er I en lille flok, der nu glider ud af skolen »for at blive til noget« — helst noget stort. Alle véd I, hvilken timeløn I snart kan kræve; og de fleste af jer tror at vide, hvordan disse penge skal bruges for at bringe jer lykke, for at bringe jer den ønsketilværelse, som en flod af reklamer, annoncer og ugeblade har fyldt jeres sind med. Alt kan I få; og alt kan I købe, og næsten alt kan I gøre — og mange af jer vil gøre det! I er og vil på få år blive langt mere teknisk og kommercielt uddannet, end vi ældre nogen sinde har været. I er dygtigere, end vi var; I véd mere, end vi gjorde i den alder — og I vil blive endnu dygtigere. Og I vil få mange flere penge mellem hænderne, end vi havde i den alder. Så I har alle muligheder — tilsyneladende.

Men man behøver ikke at have kontaktet de unge mellem 20 og 30 ret meget, før man ser, at det blev skralt med den såkaldte menneskelige lykke. Det gik ikke ret tit, som man i jeres alder havde ønsket og håbet. Timelønnen kom godt nok — og den blev stor; den materielle velstandsstigning går hen over verden — i hvert fald over vor del af verden. Alle vil have mere, og de får det! Mere end nogen sinde før i historien. Men tilfredshed, glæde, sjælelig balance følger ikke med.

Og hvorfor går det så sådan?

Fordi der er andre kræfter, der bestemmer menneskets tilværelse end materialistiske love og teknisk kunnen.

Det er som bekendt moderne at være *imod*. Det er moderne at betragte det, som forældre siger, som noget oldnordisk præk; det er moderne at være imod skolens regler og love, fordi det er noget håbløst og uforståeligt formynderi; det er moderne at underkende tidligere tiders kunst som noget langhåret vås; det er moderne at være imod fædrenes kirke, som ikke er tidssvarende, hvis den ikke har skisport og jazz på programmet. Kort sagt: det er moderne at være imod. Ja, ikke sandt: moral er umoderne; mange mener faktisk, moral er afskaffet; og det er moderne at være imod moral.

Tænk, om livet var så enkelt, at moral kunne afskaffes! Men det er det ikke. Vor moral — livets etik — ligger netop gemt i nogle af de mange bud og forbud, vi gamle søger at håndhæve; moralen findes i kirken; og moral er nedfældet i de gamles litteratur — i deres fortællinger og eventyr. Ja, livet har ganske andre love end dem, teknik og videnskab stiller op, og dem, en rigsdag i sin visdom forkynder for os. Og det er disse love, der udgør de virkelige regulatorer for vort liv og vor skæbne — men det er moderne ikke at ville kende disse love, og da slet ikke følge dem.

Derfor er det, så mange mennesker taler meget om den umoralske ungdom, den degenererende ungdom; og måske forventer I nu en af de meget almindelige straffeprædikener over den forvildede ungdom. I så fald må jeg skuffe jer. Det får I ikke. Tvært imod synes jeg ikke, I er værre, end ungdom altid har

været. Der har altid været umoralitet; der har altid været læderjakker! Selv vor Bibel kan i Det gamle Testamente opvise adskillige eksempler; Eli's sønner, profeten Samuel's plejebrødre, var da et par værre læderjakker; og de var netop imod de gamles love; Lot's to døtre var meget umoralske; kong Salomo's søn, Rehabeam, ville ikke lytte til de gamle rådgivere, han lyttede til ungdomsbandens råd og gik imod de gamle. Og alle gik det skidt.

Jo, umoralitet og forsøg på at nedbryde de gamles love har der altid været. Så når I mener at være moderne, så er I i virkeligheden håbløst forældede, rene oldsager! Der er ikke spor nyt og opfindsomt i jeres væren imod.

I har naturligvis jeres frie vilje til at gå imod de gamles love; og I har jeres frie vilje til at forkaste gammel moral. Det er jo deri al fremskridt ligger. Men pas på! Pas på, I ikke forkaster det gamle, før I har noget bedre at sætte i stedet. Og det har I ikke!

For moral er jo intet mindre end Guds tale til os — således som den gennem årtusinderne er nedfældet i de gamle fortællinger, udtrykt i den gamle religion. Og det er Ham, du taler med gennem alle dine handlinger. Moral er frihed — frihed til at gøre alt, hvad du vil, så længe det ikke skader dine medmennesker. Og al anden frihed er umoral.

Umoral vil altså sige handlinger, der ikke er ledet af næstekærlighed. Du har som sagt din frie vilje til at handle imod de gamle love, både af moralsk og samfundsmæssig art; men der venter dig ingen lykke og glæde ved at gøre det. Der venter dig ingen opfyldelse af de håb og drømme, du går med nu.

I går nu ud — ud fra barndommen, ud »i den vide verden« — selv om det kun bliver for at komme på kontor eller komme i lære; I går ud med den gode fornemmelse af at være »med«, af at have mulighed for at blive til noget. Og det er en god fornemmelse — den at være med i noget, at være med til at skabe et eller andet, til at få noget til at gå — helst gå godt.

Men lader I ikke jeres handlinger lede af den gamle moral, da vil det hænde for en del af jer, at I ligesom går til bunds

i den større helhed, som I i dag glæder jer så meget til at blande jer i; det kan ske, at I drukner i mængden, at I taber jer selv af syne og blot føler jer som et lillebitte hjul i et stort samfundsmaskineri — i stedet for at være den, der betyder noget, den, der drejer sig om. Og da er der fare på færde. For den, der mister sin personlighed i det daglige arbejde — så at sige mister sin sjæl, — den er jo ikke menneske mere.

»Hvad gavner det et menneske, om han vinder alt dette, men tager skade på sin sjæl?«

Sker det, at man føler sig reduceret til et hjul i maskineriet og bliver udviklingens slave, da er det knap så vidunderligt at være til, som I unge drømmer om i dag, hvor I står foran begyndelsen til jeres deltagelse i samfundslivet. Da bliver det savn, tomhed, meningsløshed, desillusionerthed i stedet for glæde, livsfylde, sejr og rodfæstethed. I vil da føle ikke at kunne slå til, føle manglen af et fast punkt i tilværelsen.

Kommer I dertil — og det gør de fleste — da er der kun to muligheder: *Flugt* eller *modstand*.

Alt for mange vælger den første af de to muligheder. Og vidt forskellige er de veje, der bydes jer for flugt fra ubehagelighederne. Lad os blot se bort fra den mest drastiske form for flugt ved at forlade livet frivilligt; det er aldrig nogen løsning.

Forskellige former for narkotika og alkohol er meget anvendte flugtmuligheder. Flere og flere unge mennesker benytter disse midler for at holde sig en ubehagelig hverdag fra livet. Men det er en stakket frist — og den er farlig; og jeg vil advare jer imod at bruge disse ting; det fjerner og løser jo ikke noget problem; det skaber jo kun en sløvhed i jer selv, så problemet ikke ses; det er der jo lige fuldt. Og den sløvhed, der i første omgang virker behagelig, den opnås ved direkte ødelæggelse, nedbrydning af evner og talenter, som skaberens har nedlagt i sindet, og ingen kan ustraffet gå imod skaberens hensigt; tænk blot på lignelsen om de betroede talenter!

En anden form for flugt fra virkeligheden er fartens glæde — eller rettere fartgalskaben. Ved at lade al ting foregå i stadig hårdere tempo kan man en tid ligesom holde hverdagens

små ubehageligheder ude. Fartens narkose skaber i øjeblikket en art tilfredsstillelse; fartmennesket er ofte et yderst handlekraftigt menneske — derfor falder pigerne også så let for motorbøllerne! Der sker noget; det går hurtigt. Men den fartgales handlinger er uden omtanke på længere sigt. Konfronteres fartmennesket med stilheden — og det gør alle før eller siden — så bliver han bange, så véd han ikke, hvad han skal stille op med denne stilhed. De mange nervøse mennesker, psykisk forstyrrede mennesker, er et resultat af, at man ikke fik tid til at finde et ståsted. Der er en stor sandhed i fortællingen om nogle europæiske forskere, der drog på ekspedition ind i Afrikas urskove; de havde nogle indfødte bærere med til at bære deres udstyr og oppakning. Pludselig satte disse indfødte sig og var ikke til at drive længere frem; de sad bare. Det var ellers gået godt hidtil. Ekspeditionens deltagere kunne slet ikke forstå, hvad der var i vejen, indtil de fik fat på tolken; så fortalte de indfødte, at de var nødt til at vente for at få deres sjæle med! Således handler fartmennesket uden omtanke — uden at få sjælen med.

Og endelig er der den almindeligste flugtmulighed, den, som mange af jer allerede er langt inde i: adspredelse og underholdning, dans og films.

Det er vel nok den mildeste form for narkotika; det behøver ikke nødvendigvis at være negativt. Jeg mener ikke, at I skal lade være med at søge adspredelse og underholdning. Men det kan misbruges — og det bliver misbrugt som aldrig nogen sinde tidligere, fordi der er penge i det. Der sidder underholdningsfyrster, som koldt og nøgternt lokker pengene ud af jeres lommer. I selve ordet: adspredelse er jo sagt, at der er tale om noget meget lidt positivt: at sprede! Det spreder jert sind i stedet for at samle det. Det forhindrer, at der *sker* noget i menneskesindet. Det gør mennesket passivt og sætter jer i værste fald helt i stå, således at jeres personlighed ikke udvikles. Pigtrådmusik, biografstykker med falske lykkeidealer, noveller og romaner med negative spændingsmomenter — alt dette og meget andet: radioen, der går om morgenen, på arbejdsplad-

sen, straks efter fyraften, ved enhver lejlighed, hvor mennesker mødes, og når mennesket er alene — altid går radioen; alt dette snyder tanken for den *stilhed*, der er nødvendig for at blive menneske. Helt umærkeligt vænnes man fra at tænke selv og fra at give fantasien plads og ro; — og deri ligger underholdningens farlighed. En skønne dag, når selvstændig tanke er nødvendig for at komme ud af en eller anden uudholdelig situation, da opdager I, at tanken ikke længere virker; den er kommet ud af træning; og så er det, man i desperation handler kritikløst — og forkert!

Nej, flugtmuligheden er aldrig den rette; den vil altid føre til nye meningsløsheder, hvor ny flugt bliver nødvendig; og så skal der stærkere narkotika til.

Den anden mulighed er modstand; modstand mod at lade sin personlighed opsluge af maskineriet. Modstand mod kun at være en fartgal tilskuer til tilværelsen, der blot lader tingene ske og lader sig hvirvle med som et hjul i maskineriet.

Men det kræver mod. Der skal altid mod til at være anderledes end flertallet. Ingen bliver fri for skuffelser; det går ikke, som I håber. *Men I må lære at tabe*. I stedet for at drukne skuffelsen i adspredelser og alkohol, i stedet for straks at blive fornærmede på omgivelserne, så må I lære at indrømme tabet. I må lære at sige: »Nå ja, det gik jo altså ikke denne gang, så må jeg gøre det bedre næste gang.« I må lære at se årsagen til tabet i jer selv, ikke hos omgivelserne. Og det er den lære, der er at finde i de gamle eventyr. Og det er den lære, der ligger i at kunne bruge sin fantasi. For fantasien kan træde til der, hvor forstanden ikke rækker hen. Med forstanden kan I *forstå* en masse ting — men der er mange ting, der endnu ikke kan forstås, men kun kan *fattes* — intuitivt fattes med fantasi og forstand i forening. Men fantasien kræver stilhed.

»Du slægt, der som en storm i høst
hen over jorden haster,
men aldrig i dit eget bryst
til bunden loddet kaster;

du, som vil granske livet ud,
men glemmer livets kilde,
søg dog engang dig selv og Gud, —
vær stille!«

I stilheden gror eventyret. Man fortæller ikke eventyr ret godt i de store forsamlinger. Eventyret er den intime kunst, hører hjemme i den lille sluttede kreds. Og eventyret er religionens lillebror. Hvor eventyret vokser, der beredes jordbunden for religionen — som er det eneste, der kan give et sandt ståsted, en livsholdning.

»Hør op at færdes uden ro
imellem livets døre;
hvor kan i slig en larm du tro,
at du Guds røst kan høre?
Han drager ej i hjertet ind
som tordenstorm i skoven,
han kommer som en sagte vind
fra oven.«

Når I nu fra i morgen begiver jer ud i verden, og samfundets larm slår sammen om jer, så vil I nyde den frihed, I har, til at drukne jer i larmen og til at lade jer hvirvle ind i samfundsmaskineriet — en tid.

Og når I om nogen tid føler trang til igen at opleve den stilhed, som barndomshjemmet har kunnet give jer, da vil der være hundreder af røster, der kalder på jer: »Kom over til os — her er, hvad du søger. Kontingentet er ganske lille!« Men kun én af disse røster er den rigtige. Kan I da kende den rette blandt de mange? Det afhænger af, om I har holdt sindet åbent for det eventyrlige i tilværelsen — om I ejer evnen til at undres.

Der var engang tre hyrder, der mødtes ved en kilde med deres fåreflokke. Da fårene havde stillet deres tørst ved kilden, blandede de sig imellem hinanden på marken omkring kilden. En fremmed var tilfældigvis også ved kilden, og han spurgte

nu en af hyrderne: »Hvorledes får I nu skilt fårene fra hverandre i tre flokke, så I får de dyr, der er jeres egne?» »Det volder ingen vanskeligheder,« svarede hyrden, »hvert eneste får kender sin herres røst.«

Han løftede sin stav og udstødte et råb — alle fårene løftede hovederne; men kun en trediedel fulgte ham, da han begyndte at gå. Nu fik den fremmede lyst til at prøve at kalde fårene, og han efterlignede hyrdens røst og udstødte det samme råb. Fårene løftede hovederne og lyttede; men ingen fulgte ham; de blev alle stående.

»Der kan du se,« sagde hyrden, »fårene kender dig ikke.« »Kan det ikke hænde, at et får tager fejl og følger en fremmed, der kalder på det?« spurgte den fremmede. »Nej,« svarede hyrden, »kun et sygt får følger hvem som helst og går vild.«

Jeg synes, den lille historie er god at slutte af med: kun den, hvis iagttagelsesevne er sløvet, følger den falske røst. Jeg tror, dette gælder mennesket også. Husk, hvad der kræves for at fange Enhjørningen for at få del i fantasiens og stilhedens rige: Jomfruelig renhed! Og husk også: det er ikke nogen trist og mørk skikkelse, man når ved eventyrets slutning; det er altid et lyst og legende væsen, eventyret slutter med.

»Hør op med denne vilde larm,
den hvileløse trængsel,
læg øret til din egen barm,
hvor sjælen bor i fængsel;
dæm op for dine lysters elv,
lad strømmene sig skille,
søg så på hjertets bund dig selv,
men stille.«

E. Basse.

De citerede strofer er 1., 3. og 2. strofe af Chr. K. F. Molbech's digt »Du slægt, der som en storm i høst« fra »Dæmring. Lyriske digte«, 1852.

AT TURDE

En hilsen til min far på 75-års dagen

En nat, hvor mørket er låddent og uudholdeligt, hvis man vågner, efter at far og mor er gået i seng og den gule lysprække under deres dør borte. En nat, som ligeså gerne kan sprænges af lyn og torden som af de tunge fodtrin i havegruset neden for soveværelsesvinduerne, dunket på den nederste rude, stemmen ru og fremmed: Skovri'er, skovri'er, der er kryvskytter i skoven.

Skramlen og nu dæmpet ordskifte gennem den åbnede rude, og lidt efter smækket af forstuedøren. Mørket derude, mare-ridtets sorte skov havde opslugt far og den skovløber, der havde hentet ham. Kuldkært, udsat — sårbart lå huset tilbage uden ham. Senere fik man fortalt, og som større kunne man nyde de forskellige usædvanlige tildragelser, når far berettede om sin oprulning af den organisation af krybskytteri, som havde gode tider, før far som ny skovrider kom til efter en svag forgænger.

Samme fornemmelse af kulde og forladthed sænkede sig over det store hus hvert eneste år på et bestemt tidspunkt: juleaftens eftermiddag. Altid lige når skumringen begyndte. Nyrevet eller rimpudret lå gårdspladsen, højtidspyntede stuerne, vi havde fået de fine kjoler på. Alt var forventning — og angst. Frygteligt at skulle gå over forstuegulvet, med kulden fra trappen om ankelsokkebenene. Lamperne var endnu ikke tændt, og min gamle fjende mørket sad på spring i alle kroge. Og netop da gik far hen til det høje chatol og tog kassen med cigarer ned — nu var det tid at gå rundt og ønske glædelig jul til skovfogeder og skovkuske. Åh hvorfor altid i

dette uhyggelige øjeblik, når vi netop ventede *ham*, julemanden. Det slog aldrig fejl, at han kom rokkende rundt om indkørslen med sit store forfærdelige røde ansigt, sine tunge trætte skridt og stemmen med det evige spørgsmål: Hvordan vi havde været i året, der var gået.

Men en sommerdag, da varmen kogte på tagstenene, og loftet summede af sol og ferie og hvad skal vi finde på, faldt julemandens ansigt rødt og forfærdeligt ud af det hvide skab i det lille gæsteværelse. Vi skreg og sprang ud på loftet og dundrede ned ad trappen og så os om i al den velsignede sommergrønhed omkring os.

En far bliver let en slags vorherre. Er han placeret i en overordnet stilling ude på landet, er han det, man kalder: streng, men retfærdig, og har han både evne til at buldre og trøste — og handle uden ret megen tøven, så bliver han det ganske automatisk. I hvert fald dengang. Skovarbejderne kaldte ham det: vorherre. Men det hørte vi først om, da vi var næsten voksne. Nu, hvor jeg som fyrreårig lever med mine børn i et stærkt trafikeret bysamfund i en moderne antiautoritativ atmosfære, føler jeg mig sommetider, som var jeg fra samme tid som folk, der nu er firs.

Huset blev oplyst af en rad af petroleumslamper, opvarmet af kakkelovne, og i alle soveværelser tronedes servanter med pyntelige stel og broderede sæt. Det var et gæstfrit hus både ferier og søndage, og folk, som kom for at tale forretninger med far, blev bedt med til frokost eller middag, som man gør på landet. Men der var for mig over alle besøg den forventningsdis, der, når den lettede, altid havde forvandlet sted og mennesker lidt. Det var trygt at falde tilbage til hverdagens lyde fra køkken og kontor, gårdsplads og have. I den verden blev forældre med al den myndighed og munterhed, der var om dem, en slags guddommeligt midtpunkt. Når jeg nu tænker på den tid, tror jeg nok, at det, jeg værdsætter mest, er den absolutte sikkerhed, hvormed alt blev styret. Tvivl forekom mig ikke at råde. Kategorisk afgjordes de forskellige sager. Også selv om man dengang sydede og kogte, var der fred ved at

kunne lade dem om det. De bestemte, for de vidste. Det hændte jo også, at man hverken sydede eller kogte, men bare hang. Det måtte man heller ikke. Allermindst. Op med hovedet, se glad ud!

Den tid havde sine plager. Ørepine og håndarbejdstimer i skolen blandt andre. Da mareridt og mørkerædsel holdt op, satte ørepine og håndarbejde ind. Mørkerædslen fik far efterhånden delvis bugt med. Vi gik ture i skoven i de allermørkeste nætter. Vi standsede og lyttede til hver eneste ny og mærkelig lyd — selv kronhjortens øffende brølen udholdt jeg ret tæt på. Og håndarbejdet kunne far om ikke lære mig så dog ved sit trøsterige nærvær gøre lettere at bære, når noget så afskyeligt som en chemisebort skulle være hæklet færdig til næste dag. Udenfor galede og skreg havens og skovens fugle i forårsaftensfryd, men inde i børneværelset sad jeg snøftende i hjørnet af min rodede og alt for varme seng og hækledede på den efterhånden usigeligt klistrede blonde. Henne i hjørnet næsten opslugt af skumringen sad far og var den deltagende og opmuntrende tilskuer og fortæller, der som så ofte før var skyld i, at rædslen fik ende. Næste dag i skolen beundrede lærerinden ikke resultatet, centimetrene var der, men de så ikke ud, som de skulle. Har din mor hjulpet dig med den? Nej, min far!

Fars barndom og ungdom havde vi hørt så meget om, at det næsten følte, som havde vi delt den — og gennem ham kendt mor som lille pige og stor yndig pige. Usandsynligt uartig havde far været. Han og hans to brødre var som drenge i en bog. Gale streger hver dag. Hvis far en aften var kommet i seng uden klø, var det en mærkelig dag. Da han var 21 år, sad han midt i Siams jungle og skulle for ØK organisere træfældning og tømmerflådning i et distrikt på størrelse med Sjælland. Derfra skrev han breve hjem til mor, der efterhånden var blevet stor nok til at sige ja til at være hans forlovede. Seks år efter kom han hjem. De seks år har givet stof til mange sommerafteners underholdning i havestuen. Slangehistorier og krokodillerædsler krøb om os og vore gæster. Men Gud, skovrider, var De ikke bange? Jo, sagde far, det var jeg mange gange.

At komme for sent til middagsbordet var forfærdeligt, at komme for sent med sorte negle og uredt hår var endnu meget værre. Middagsbordene kunne i det hele taget være strenge nogle dage. Far havde dengang, hvad man kan betegne som et heftigt sind. Det var et stort job, en ønskestilling at passe de skove, men det var en vanskelig stilling, fordi manden, der ejede skovene, havde ganske specielle meninger om, hvordan en godsejer kan tillade sig at være. Utallige gange har far måttet tage heftige diskussioner med ham om de latterligste sager, som en godsejer med en videre horisont aldrig ville drømme om at blande sig i eller stille sig afvisende overfor.

Altervin i tilstrækkelig mængde til godsets kirke, komfurer til arbejderhuse, hvorfor den skovfoged gik med spadserestok, hver for sig stof til mærkelige noveller af Scherfig eller Pontoppidan. Blodet kogte i far, når folk behandledes uretfærdigt.

En fattigdom og fortrykthed som den, man nogle steder så dengang, kendes vist ikke i dagens Danmark. I udkanterne af et stort gods med slet vedligeholdte huse fandtes megen elendighed. Det var vel baggrunden for, at en lille husmand med mange børn forsøgte at øge indtægterne med krybskytteri. Det gik jo bare ikke, selv om det var en anden slags tyveri end det vidtforgrenede rov, der havde hersket, før far ryddede op. En morgen vågnede jeg ved et vældigt spektakel ude i forstuen, far buldrede løs og endte med at stille den arme synder, der var taget på fersk gerning, spørgsmålet: Hvad vil De helst, have en omgang klø eller meldes til politiet? Manden valgte politiet og tog sin straf. Forøvrigt havde far det lille spil med den samme krybskytte gående gennem årene. Med mellemrum blev han grebet. Far lod ham få arbejde i skoven, men manden tog bøssen med. Hans lyst til jagt var for stor. Forøvrigt fik de sig manganen udmærket snak, når de mødtes uden for »arbejdstiden«.

Man tør næsten ikke i vore dage tale om barndom i en skovridergård. Det store spøgelse Idyllen luder i baggrunden. Jeg vil ikke forsvare idyllen. For det var ikke den slags idyl, der behøver et forsvar. Tværtimod stak ligesom mørket fra kro-

gene angst og truende uhyrer jævnlgt deres mere eller mindre menneskelige ansigter frem. Det er både en belastning og en rigdom at være barn i så specielle omgivelser. Fremmed var man dengang for så meget og så mange, når man dristede sig uden for skovbrynet. Og fremmed er man i dag for meget, som andre hjemmevant lever med. Længslen efter land og skov må man bære med resten af sin tid. Ligesom længslen efter, at andre havde autoritet. Længslen efter den tryghed: Blot at skulle adlyde eller oprøres, at være en jordisk vorherres ikke altid lige gode barn.

Birthe Arnbak.

(Eftertryk ikke tilladt)

Et Stervboe i Nimtoft Anno 1770

Lidt egnshistorie fra Nimtoft

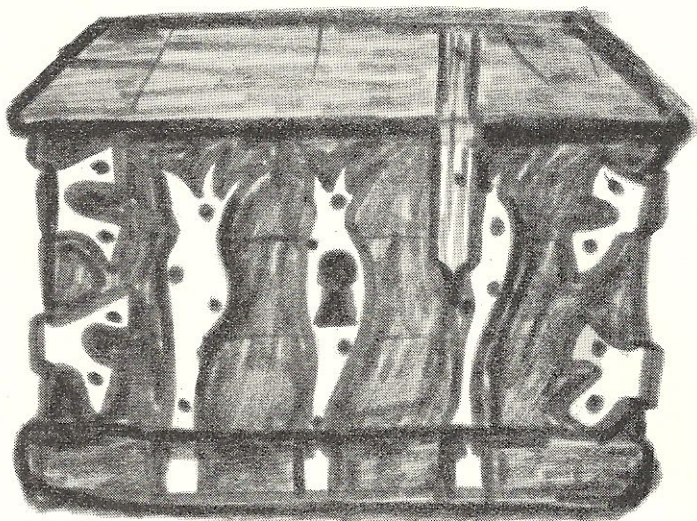
Fra gammel tid hed landsbyen *Nimtoft*, og stavemåden findes i dokumenter fra 1426. Men stednavnet må være meget ældre og ligeså gammelt som det bondesamfund, der tog rydningerne ved ådalen i eje og grundede de første gårdbrug. Forstavelsen *Nim*, som også kan spores i stednavnet *Ning*, er af ukendt oprindelse. Ning herred kaldes i 1231 for Nymherret. Kan den første bebyggelse have heddet *Nym* og senere fået »toft« hængt på? Stednavneforskere oplyser, at navnet er knyttet til eigenskabsordene *Ny* eller *Ni* og henviser til den snævre ådal. Toft — det samme ord som *Tomt* — er fra tidlig vikingetid. Toft betegnede et jordstykke, en heget ager ved gården eller i dens nærhed, og som ikke var inddraget i landsbyens mark eller fællede.

I det følgende bruges den gamle stavemåde, der tydeligt høres i egnens mål. Her siger man stadig »Nymtowt«, og kun udensogns folk ville finde på at udtale det anderledes.

I »Den Danske Atlas« fra 1768 findes et tidsbillede af Nimtoft. Det er muligvis indberettet af degnen eller af en skriver på et af egnens godser. Egnsbeskrivelser fra dengang skyldes for det meste sognepræsten, men da Nimtoft kirke kun har fået et par linier, er det næppe Hans Velærværdighed, Hr. Jacob Riise, der har lagt pen til:

»Nimtoft Bye er ved en liden Bæk adskilt i tvende Deele. I den vestre Deel, som kaldes Svenstrup og ligger i Synderhaldherred, er Præstegaarden med 3 Bøndergaarde og 2 Huuse. Kirken er i den østlige Deel, som kaldes Nimtoft og ligger i Nørreherred. Kirken er liden efter Sognet og med et lidet Taarn. Man kommer til Kirken ved en Broe, og ihvorvel Bækken er liden, er den dog Skel mellem begge Herreder. Til Skolehold i dette Sogn er af Etatsraad Fogh til Ryomgaard og Fa-

milie givet 400 Rigsdaler. I Svenstrup Mark, paa en meget stor Høj kaldet »Doos«, ere tvende Hedenske Altre. Under det ene har Præsten omtrent 1736 fundet en Urne, hvori foruden Been, Kul og Aske var en Kobbersax et Span lang, og to Kobberringe, og lidet derfra nogle Stykker Røgelse, som lignede brun Rav, men af yndigere Lugt.«

Hvad der blev glemt eller overset i 1768, er i vor tid husket i »Traps Danmark« og mange andre digre værker. Begivenheder og personer fra det gamle Nimtoft har førstelærer Hans Birkelund givet eftermæle i en række artikler i årbøgerne »Fra Randers Amt«. Nimtoft borgere af idag vil sikkert nikke gendende til byens beskrivelse fra 1768, men næppe godtage, at Nimtoft å kaldes en bæk. Kirken er den samme — tårn og våbenhus fra middelalderens slutning — kor og apsis fra romansk tid, men med spor efter restaurering af nyere dato. Præstegårdens avlsbygninger i velholdt bindingsværk er fredet

i klasse A og værd at kigge på. På lodørens overligger af solidt egetræ læses årstallet 1592. Den gamle skolebygning ved kirkegårdsdiget vest for kirken er forlængst ude af brug som skole. Dog findes skolehuset endnu, men hårdhændet istandsat med fast tag og murerpuds ovenpå det oprindelige bindingsværk. Doos ligger på sin urgamle plads i Svenstrup mark på det højeste punkt i sognet. Gravsagernes skæbne kendes ikke af fortælleren, men til oplysning tjener, at kobbersaksens opgivne størrelse — et span — er engl. længdemål og svarer til ca. 9 tommer. Om de fundne stykker røgelse, som lignede brun rav, skal tilføjes, at rav tidligere og især ved vestkysten blev brugt som røgelse.

Den gamle Randers—Grenaa landevej gik gennem Skoffergaarde (egentlig Schöffergaarde), Svenstrup langs præstegårdens dige og Nimtoft å og over denne ind i Nimtoft by forbi kirken og kroen. Landevejen fortsatte gennem byen og løb videre til Tøstrup. Den gamle krogård og kro var nærmeste nabo til kirken. Krobevillingen blev udstedt i 1791, men krodrift på stedet er sikkert meget ældre. Kroen lå på samme plads, hvor der nu er hotel. Bevillingen har i en periode været flyttet til en ny kro i den nordlige bydel, der hvor vejen deler sig til Ramten og Tøstrup. Bygningerne rummer idag en købmandsgård.

Nimtofts centrale beliggenhed ved den gamle landevej gav store muligheder for handel og håndværk, og markeder afholdtes indtil begyndelsen af dette århundrede. Også den store vandmølle prægede livet i Nimtoft — møllerne var ofte grumme rige folk med rang og titel.

Sognet var i fæstevæsenets tid opdelt mellem de nærliggende godser. Det meste af Nimtoft og Svenstrup — Wolle Skrædders hus undtaget — hørte under Ryomgaard. Det var derfor naturligt, at den kongelige regering i 1735 opfordrede etatsråd Fogh til at bygge sognet en skole. Som tidligere nævnt ydede etatsråden 400 rigsdaler til dette formål og anlagde en smal vej langs kirkegårdsdiget til skolen. Nimtoft mølle, de omliggende huse og gårde, hørte under Vedø gods. Byerne Mogen-

strup — med en helligkilde — og Kolstrup hørte under Løvenholm ligesom Battrupholt, en tidligere skov (Bag-terp-holt!). På Hyttebakken ved Kolstrup udflytterby findes spor af en glashytte. Sognet er rigt på fortidsminder, men kun et ringe antal af de mere end 80 påviste gravhøje er bevarede. Den tidligere nævnte store høj i Svenstrup mark, Doos kaldet — Daasen skrevet — er en langdysse med rester af to kamre.

*

Oluf Christensen — i daglig tale kaldet Wolle Skrædder — var født i Thy ca. 1692. Ingen har kunnet fortælle om hans familie, forældre eller om hans fødesogn og dåbsdag. Heller ikke kirkebogen for Nimtoft har kunnet hjælpe med oplysninger udover hans to ægteskaber, hans børns dåb og hans egen kristelige begravelse. Derimod findes mange interessante ting i fæste- og skifteretsprotokollerne. Især i de sidste kan man — mest mellem linierne — få et indblik i de gamles hverdag og livsførelse.

Som ung mand tog Wolle sin bylt og sit værktøj på nakken og vandrede mod syd gennem Jylland. Overalt syede og handlede han sig frem hos bønder og andet godtfolk. Hvorfor han endte i Nimtoft, melder historien intet om, men han er vel kommet ved markedstider — og har fundet sig en kæreste.

Ihvertfald fæster han hus i Svenstrup 1723 og gifter sig med den forrige fæsters datter, som skik og brug var i sådanne tilfælde. Utallige fæstebreve indeholder og betinger, at en ny fæster ægter enken eller datteren. Wolles svigerfader — Erich Jensen —, der døde nævnte år, havde haft huset i fæste siden 1704. Datterens navn kendes ikke, hun er kun omtalt som Erichsdatter. Fæsteprotokollen fortæller, »at Erich selv havde opbyggt det fire Fags Huus, hvortil hørte en liden Kaalhauge, paa Mads Andersøns Gaards Grund, og at den aarlige Ydelse var ansat til 1 Rdl., samt for Indfæstning erlagdes 4 Mark Danske.«

Wolle overtager fæstet d. 31. dec. 1723. Skønt beliggende i Svenstrup under skrånten lige overfor præstegårdsdiget hørte huset til Løvenholm. Wolles husbonde var Wilhelm Adolf,

Greve af Rantzau, der af gode grunde ikke selv har signeret fæstebrevet. Han var på det tidspunkt arresteret for at have ihjelskudt sin broder på jagt i 1721. Han dømtes 1726 til evig fængsel og døde dér i 1734.

I Løvenholm Godsarkivs Fæsteprotokol 1710—1753, Folio 231, er indført følgende:

»Paa Høybemelte deris Høygrevelige Excellens, Min Naadige Herris Vegne og gode Behag haver jeg Underskrevne sted og fæst, som jeg och hermed steder og fæster til Nærværende Oluf Christensen, barnefødt i Tye Land, It jordløs Huus i Nimtoft, som hører til Grefskabet oc forhen beboet af Erich Jensen. Bemeldte Huus maae oc skal fornefnte Oluf Christensen beholde i fæste sin Lifstid, naar han holder det i goed stand, oc svarer aarlig som hans Formand, for Landgilde oc Hoveri Een Rixdaller, Item ægter Erich Jensens Datter, retter sig efter Kongens Lov oc Forordning, være sin Hosbonde oc Betienter horig oc lydig, alt under dette Fæstes Fortabelse. Til Indfæstning haver hand betalt Een Rdler.

Til Bekræftelse under min Haand oc Zignet.

Løvenholm dend 31de December 1723.

A. Stihsen.

Ligelydende original Fæstebrev haver jeg underskrefne bekommet, som jeg skal holde mig efterrettelig.

Oluf Christensen.«

Wolle var egentlig ikke nogen påholdende mand, men han havde sans for penge og penges værd. Tiderne var gode for Wolles handelstalent, og skrædderiet har vel også kastet lidt af sig. Det varede ikke længe, før han var en holden mand og en agtet borger. Han kunne give på borg og låne penge ud — mod behørig pant, naturligvis — til trængende bysbørn. Selv fra nabosognene kom folk til Wolle, når det kneb med at få skillingerne til at slå til. Både præst og degn hørte til kundekredsen.

Mens Wolle handlede, syede og samlede på løsøre pant, passede hans kone hus og landbrug. Jord havde han lejet af Ryomgaard. Wolle kunne både læse og skrive, hvad der ikke var

almindeligt dengang. Det blev til stor gavn i den blandede forretning, han drev i Nimtoft-Svenstrup i næsten 50 år.

Wolle Skrædder havde 3 børn i sit første ægteskab med Erichs datter. De er alle nævnt i det omfattende skifte, der blev foretaget efter hans død. Den ældste søn, Erich Olesen, rømte hjemmefra i 1750, velsagtens for at slippe for at springe soldat. Ved første skifteforretning i maj 1770 ved ingen, hvor han er, men han er mødt ved den anden behandling 14 dage senere. Han har ikke været længere borte, end nyheden om faderens død kunne nå ham, og han har nødtigt ville gå glip af sin broderpart i arven. Men ved tredie og afsluttende skifte er han atter forsvundet, for ikke at blive draget til ansvar for rømningen 20 år forinden. Den yngste søn, Anders Olesen, kaldet Anders Svenstrup, blev uddannet til gartner på Løvenholm og boede en tid i Kruusborghuset under Løvenholm. Efter faderens død flytter han til Grenaa og er kendt der som podemester. Han ejede flere huse i Storegade, foruden jord på Meelbergs ager i Grenaa mark, prioriteter i Ole Sties hus i byen og maler Didrich Danielsen Reinarts gård i Randers bys Vestergrave. Han døde i 1789 som meget velhavende selvejergårdmand i Revn. Datteren Anne Kirstine Olufsdatter blev gift med gårdmand i Gjesing, Laurids Lauridsen Wæth.

Wolle Skrædder blev enkemand i foråret 1754, og kirkebogen fortæller, at han den 9. juli 1754 blev trolovet. Den 15. oktober samme år blev »*Skrædder af Svenstrup Oluf Christensen og pigen Anne Marie Christensdatter fra Nørager copulerede i Nimtoft kirke.*«

Trolovelser kendes allerede i middelalderen og var en ægteskabsstiftende handling. Efterhånden fik den kirkelige vielse dog større og større betydning, og ved ordinans af 19. juni 1582 bestemtes det, at et ægteskab skulle fuldbyrdes af præsten. Før den kirkelige vielse blev foretaget, skulle der dog finde trolovelse sted i overværelse af præsten og fem andre personer. En sådan trolovelse var forpligtende for begge parter og kunne kun ophæves efter kongelig bevilling. Efter loven skulle præsterne »*alvorligen forbyde de trolovede Personer at*

søge Seng sammen, før end de i Kirken retteligen bliver samlede«, men blandt almuen overholdt man ikke denne lovbestemmelse, idet man bibeholdte den gamle opfattelse af trolovelsen, som den egentlige ægteskabsstiftende handling.

I 1799 blev trolovelser helt afskaffet ved kongeligt reskript af 4. januar, men trolovelsesskikken fortsatte dog uden at være ægteskabsstiftende, og er i vore dage afløst af forlovelsen.

Som ydre tegn på trolovelse bar den trolovede — i hvert fald, hvis det var en fornem person — en fingerring af guld, der blev anbragt på fjerde finger, *»thi viise Mestre og Læger skriver, at der ganger en Aare fra Hjertet op til den fjerde Finger.«*

Så meget om den gamle skik. Da Wolle giftede sig for anden gang, var han jo en ældre mand, der nødvendigvis måtte have en kone til at styre huset og varetage det fornødne i mark og have.

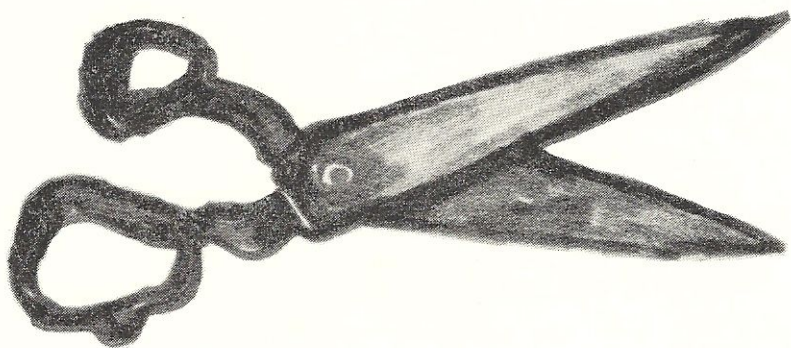
Efter 16 års ægteskab med Anne Marie Christensdatter døde Wolle Skrædder den 14. april 1770 i sit hus i Svenstrup, i sin alders otteoghalvfjerdsindstyvende år. Hans livshistorie afspejles i det omfattende skifte. Hele 20 ark eller mere i skifterettens protokol er prentet omhyggeligt og sirligt i gotisk skrift. Hvad der ikke forundtes ham af skriftlig omtale i levende live, kan læses her. Løvenholm Gods' Skifteprotokol 1750—1776 indeholder følgende, der gengives ordret:

»Anno 1770 den 14. May, som er 30te dagen efter afgangne Ole Christensen Skræder i Nimtoft, hans dødelige afgang indfandt sig på Herskabet, Velædle og Velbyrdige Hr. Cancellie-Raad Fønns til Løvenholm hans Vegne underskrevne Jens Møller fra Løvenholm med tiltagne tvende Mænd, Navnlig: Christopher Madsen og Anders Lyngbye, begge fra Nimtoft, til forebemeldte Ole Skræders for samme Steds efter for hen skeede inventering, Nr. 1 at aabne og vurdere Stervboen til et paafølgende Skifte og Deeling imellem Encken Anne Marie Christens Datter paa den eene og paa den anden Side den afdødes i første Egteskab avlede trende Børn, som ere tvende Sønner, Navnlig: Erich Olesen, 41 aar, og som for ongfær En tyve Aar siden

er bort rømt og siden den tiid ey ved han har været eller heller ikke endnu ved, hvor hand er. Og Anders Ollesen Gartner, 36 aar, boendes i Kruusborighuuset, samt 1 Datter Anne Kirstine Olufs Datter i Egteskab med Laurids Lauridsen Wæth i Giesing. Ved Forretningen var tilstede Enken med tiltagne Laugværge, Velærværdige Hr. Jacob Riise i Nimtoft, men da velbenævnt Hr. Riise har lovlig forfald i Dag, blev Comiterit i hans Sted Sr. Thomas Baadsted fra Nimtoft Mølle, og af Arvingerne Anders Olesen Gartner fra Kruusborighuuset paa fraværende Broder Erich Olesen og egne Vegne og Laurids Wæth i Giesing paa sin Huustrue Anne Kirstine Ollufs Datters Vegne, og er da passeret saaledes, som følger:

1 Eske bord med Ege foed under	4 Mk.	
1 Kistebenk, som var forseglet, og seg-		
let ubrudt	1 Rdl.	
deri nogle gl. Gang Klæder, 1 par		
skind Buxer med 1 par mital Knæ-		
spænder à	3 Mk.	
1 Hat	1 Mk.	8 Sk.
6 par Mands Handsker		8 Sk.
1 par uldne Vanter		8 Sk.
1 grøn Klæde Hue	1 Mk.	8 Sk.
1 broged ditto., 1 gl. skind dito.		2 Sk.
1 par sorte Strømpeskafter, 1 gl. sort		
Kysse, 1 lidet Iller Skind		2 Sk.
8te gamle Bottelier, 3de Sølv Begger		
og 3 do. Skeer blev anmeldet at væ-		
re Søren Madsens i Schæfferhuset,		
og af ham Pandsat for laante Pen-		
ger. 1 do. Begger og do. Skee lige-		
ledes blev anmeldet at være Pandsat		
af Søren Mortensen i Bogtrup og		
derpaa laant Penger af den afdøde.		
1 benckefiæl, 1 Fuur Skab	4 Mk.	
deri 2de Hovedvands Flasker		1 Sk.

og nogle gl. Bøger, det nye Testamente	12 Sk.
1 Psalme Bog	12 Sk.
1 gl. dito	2 Sk.
1 Blye Blæk Huus, 1 Egeskab, var forseylet og seylen befantes ubrudt	1 Rdl.
deri nogle gl. Papiier, som blev efterseet, og deraf befantes 20 Sedeler, hvor efter en deel befindes at være penge skyldige her til Stervboen,	

samme Papiier blev indlagt og Ska-bet igjen forseilet til næste Samling, at Encken kand faae hindes Laug-værge til stede, Velærværdige Hr. Riise, som der foruden har en op-tegnelse paa det, der er skyldig her til Stervboen:

1 Blik $1\frac{1}{2}$ Pot maal, nogle gl. smaae qvist kurve med noget smaat tøy,
 1 Dose med 12 smaae sølv Knapper
 i. 2de Øre Ringer indlagt i Guld, og
 3 Guld finger Ringer, der blev an-meldet at være Degnen, Sr. Jessens
 i Fiellerup, som hand haver Pandsat
 for laante Penger.

3 Peng Pungger, 1 Sølv Dose blev anmeldet at være Degnens, Sr. Svane i Koed, som er Pandsat for laante Penger.			
4 Spiil Kort, 14 Pib Rør		2 Mk.	
5 Pib Hytter			5 Sk.
10 Fyrtønder, 13 gl. skind Tobacks Doser		1 Mk.	
17 gl. Kniv og 1 Gaffel, 1 Meissel og 1 Bor samt nogle gl. Knivs Blade, 1 Pung, nogle gl. Guul Knapper, 2de Pibe Huuser, 1 Hammer og Tang, 1 Niptang, 1 Kaaber Trag			12 Sk.
1 Messing Dose med nogle gl. Thin Spender, 3 smaae Sølv Spender og gl. do. Knap		1 Mk.	8 Sk.
1 Eege Senge sted med 1 blaae striibet Omhæng og Kap, deri 1 stribet Senge Dæcken			12 Sk.
1 Blaaestribet Olmerdugs Overdyne ...	1 Rdl.	2 Mk.	
2 stribet Bolster Underdyner	3 Rdl.	2 Mk.	
1 Vadmels stribet dito		3 Mk.	
1 hvid Olmerdugs hoved Pude og 1 stribet do., 1 par blorlærreds Lagner, 1 gl. Fuur Skab			6 Sk.
1 Ege Skab, forseilet		1 Mk.	8 Sk.
deri det nye Testamente i gl. Bind ...			8 Sk.
1 gl. Salme Bog			4 Sk.
1 par blaae Uld Vanter, 2 par Læder Handsker, 1 Iller Skind, 1 broget Klæde, 2 lang do. Hals Klæder, 1 skaal med 36 Stk. umage Spænder.			
1 liden Kiste af Fuur	1 Rdl.	4 Mk.	0 Sk.
deri Enckens Gang-Klæder.			
1 lidet Skriin, 1 stoer Kiste anmeldes at være Giertrud Anders Datter, tie-			

ner Hr. Riisum i Grenaa, men ellers i det stæd haver bem.te Giertrud Anders Datter 1 Kiste, Stervboen tilhørende, som blev vurderet for ...	3 Rdl.		
Forbem.te Giertrud Anders Datters Kiste var forseilet, deri 2 blaae Vad- mels Kiol, Pandsat af Rasmus Chri- stensen for	1 Rdl.	4 Mk.	10 Sk.
1 blaae do. do.	1 Rdl.		
1 do.		4 Mk.	
1 blacket do.	1 Rdl.	2 Mk.	0 Sk.
1 gl. sort do.	0 Rdl.	1 Mk.	8 Sk.
1 graae Klæde Vest med mettal Knap- per	1 Rdl.	2 Mk.	0 Sk.
1 rød do.	1 Rdl.	4 Mk.	0 Sk.
1 blaae do.	0 Rdl.	3 Mk.	0 Sk.
1 sort do.	0 Rdl.	1 Mk.	0 Sk.
1 gl. hvid do. med Mettal Knapper ...	0 Rdl.	1 Mk.	0 Sk.
1 Rød Livstyk med bundne Ermer ...	0 Rdl.	1 Mk.	0 Sk.
1 gl.do., 1 sribet do., 1 gl.skindTrøye			6 Sk.
1 brun Livstyk., 1 gl. brun Vest med Mettal Knapper, 1 par Skind Buxer, 1 par do. med metal Spender, 4 an- dre par do., 1 par hvide strømper, 1 par blaae do., 2 gl. blaae Huer, 1 Faar Skind, 1 Rød Reyse Slag, 1 Klæde Hue med foer om		1 Mk.	
1 hvid Klæde Cabus, 1 par Støvler ...	1 Rdl.		
1 blaae Klæde Cabus, 9 Skiorter, 8 lang Hals Klude, 1 gl. Ege Skrin, 1 Jern Bilægger Kackelovn	4 Rdl.	0 Mk.	0 Sk.
1 lidet Ege skrin, 2de træ Stoele, 1 Syve dito, 3 gl. Hylde fielle, 3 Leer Kruuse med Thin Loeg			8 Sk.
1 Bøsse		4 Mk.	
1 dito		2 Mk.	

1 <i>Skræder Sax</i>	12 Sk.
1 <i>do.</i>	2 Sk.
1 <i>Taberet</i>	2 Sk.
3 <i>smaae Glas, 7 Parycker</i>	4 Sk.
1 <i>gl. Fierding, 1 fløde Bøtte, 1 Mes-</i> <i>sing Lyse Stage</i>	2 Sk.
1 <i>Lampe, 1 Thin Tallerken, 1 Kaaber</i> <i>Fyrfad</i>	4 Sk.
1 <i>Uld Sax.</i>	
<i>I Kiøkenet:</i>	
1 <i>Fuur Skrin anmeldes at være Pandt-</i> <i>sat af Hans Skræder i Giesing for</i> <i>5 Mark, eller vurderes for</i>	4 Mk.
1 <i>Kaaber Kiedel, 1 Ildtange, 1 Jern-</i> <i>pande, og Rist, 1 Puster</i>	3 Mk.
<i>I Kameret:</i>	
6 <i>par Støvler, 1 gl. træe Qværn Værk,</i> <i>1 Kar Hylde, 1 Bøsse Laas, 1 Sie</i> <i>Bøtte, 1 Otting og 1 Skaal med no-</i> <i>get gl. Jern tøy i, 1 gl. Hegel, 1</i> <i>Rock, 1 gl. træe Stoel.</i>	
<i>I Brøgerset:</i>	
1 <i>Fierding Kiedel i Grue</i>	2 Rdl.
1 <i>Haand qværn</i>	0 Rdl. 3 Mk. 0 Sk.
3de <i>Solde, 1 Halm Sælde, 1 Bagtrug,</i> <i>1 Ballie, 1 Brøg Tønde, 1 Saae, 1</i> <i>Trebenet stoel, 1 skaad Sauge, 1 Bou</i> <i>do., 1 spege boer med 2 Skafter, 1</i> <i>Naur, 2de Hacker, 2 Greeb.</i>	
<i>Paa Loftet:</i>	
12 <i>Skp. Rug á 2 Mk., er 4 Rdl., 12 Skp. Hvede,</i> <i>1 Rdl. 4 Mk.</i> <i>8 Sk., 3 Biekuber, 1 Sæde Løb, 3 Hiøleer, 1 gl. Tørvespade, 1</i> <i>Mey og 1 slaae Draug.</i>	
<i>I Laden:</i>	
1 <i>Forck, 3 Pleyler, 1 trou Langhalm, 1 foer Kop, 1 Skoul, 2</i> <i>Stier.</i>	

Chreaturer:

1 Blacket Koe - 7 aar, 6 Rdl., 1 sort do. - 4 aar, 4 Rdl., 6 Faar med 4re Lam, 5 Rdl. 2 Mk. 0 Sk., 1 Soe Svin, 4 Mk.

Encken med Laugværgen og tilstede værende Arvinger efter forespørgsel af skifte-Retten negtede, at de intet vidste meere Stervboen tilhørende, end hvis Registreret og Vurderet er af Boe-have eller sligt, hvad ellers der kunde være at angive meere, som hvor mange der ere skyldige her til Stervboen og hvad det er, udbad Encken at maatte beroe indtil næste samling, hindes Laugværgen selv kunde være tilstede eftersom han havde faaet en optegnelse af den Salig Mand paa, hvad samme er, hvilket blev af Skifte Retten bevilget. Efter paaraab var ingen tilstede, som ellers havde noget i dag at forrette her i Stervboen.

« Og da ey i Dag videre var at forrette, bliver dette Skifte opsadt til den 1ste Juni førstkommende. Papierne, som er indlagt i et skab og under forseyling samme tiid skal blive efterseet. »

Ved skiftesamlingen d. 1. juni 1770 var enkens laugværgen, sognepræsten hr. Jacob Riise, mødt sammen med enken og de to sønner Anders og Erich Olesen, den sidste efter at have været borte fra Nimtoft i 20 år. Sikkert er det, at han hurtigt igen har forladt byen, ingen ved hvorhen.

Skifteprotokollen fortsætter:

» Encken med Laugværgen angav, at Stervboen havde tilgode hos Anders Lyngbye 6 Rdl. 4 Mk. 0 Sk., hos Rs. Pedersen 4 Rdl., hos Søren Mortensen 2 Rdl. 1 Mk., hos Anders Rasmussen Skræder 6 Rdl. 4 Mk., og mange flere. »

Skiftet bliver atter opsat, for at de, som er skyldige her til Stervboet, kan blive indkaldt.

» Denne Samling finder Sted d. 3. Juli 1770 og de skyldige gør Rede for deres Forhold. Bl. a. tilstod Niels Jensen at have for en 10 Aar siden ungefær bekommet Korn og Penger for anførte 13 Rdl. 5 Mk. 0 Sk., men derpaa har han aftient paa

Arbeidspenger 6 Rdl. 4 Mk. 0 Sk., igien 7 Rdl. 1 Mk. 0 Sk., som han lovede at betale, saa snart det bliver ham muligt.»

Skiftet bliver atter udsat og berammes til 7. marts 1771. Der findes ikke i protokollen nogen begrundelse for den næsten otte måneders pause. Flere debitorer blev indkaldt for at møde med deres skyld, nogle tilstod at være boet penge skyldig, andre nægtede.

Onsdag d. 27. marts bliver ved Løvenholms Birketing udnævnt uvildige mænd, som skal besigtige »dette Steds Bygfæld, og Skiftet bliver derfor opsat nogen Tiid, indtil Stervboen er gjort i Penger, som ventelig kand blive incasseret i 8 Uger, hvilke ellers forinden den skal blive Vedkommende bekiendtgiort.

Den 25. Juni 1771 er Skiftet efter afgangne Oluf Skræder i Nimtoft atter foretaget og om mulig samme at afslutte, og er da passeret saaledes som følger:

Blev det forhen Passerede af Skifte Retten oplæst, om Enken med Laugværgen og tilstedeværende Arvinger derimod noget havde at erindre, og dernæst tilspurdt, om de vidste noget meere Stervboen til Indtægt at beregne, end hvis forhen angiveet er samt om nogen af Skyldinger havde betalt noget til Dem, da intet meere er betalt til Skifte Retten end som af Daniel Andersen i Kierende 2 Rdlr., 4 Mk., Søren Madsen i Schæfferhuset 30 Rdlr. og Sr. Jessen i Fiellerup hans pandtsatte Gods efter Begiering lyder. Deraf er Knapperne solgt ved Auction for 1 Rdlr., 4 Sk., og de 2de Ringer og Ørenringerne solgt i Randers til Guldsmiden Niels Brasse for 1 Rdlr., 12 Sk. efter Beviis. Den tredie af Sr. Jessens Guld-Penger, som var af ingen Værdie, bliver Enken herved tilbage leveret. Encken med Laugværgen svarer Ney, at de intet vidste meere til Indtægt at angive, og ingen havde bekommet noget af de skyldige, Enken af gl. Chatrine Hyrde 1 mk., 14 Sk., og mod det Passerede havde de intet at erindre.

Er saaledes Stervboens Indgiæld i Stervboens Effecter, som ved Auction er gjort i Penger efter Auctions Forretningen, bidrager sig til 84 Rdlr. 2 Mk. 13 Sk., og af de til Stervboen

skyldige er indkommen som foran anført er 35 Rdlr. 0 Mk. 14 Sk., er 119 Rdlr., 3 Mk., 11 Sk. Tvende tilstoed men uvids Giæld 125 Rdlr. 1 Mk. 3 Sk., Trende uvids, og utilstoed dito 81 Rdlr. 3 Mk. 2 Sk., Fire modsagt giæld 134 Rdlr. 2 Mk. 15 Sk. Stervboens vidse og uvidse Indtægt er saaledes: 460 Rdlr., 5 Mk., 7 Sk.

Dernæst blev fortaget Boens Udgiæld. Stedets Bygfældighed efter Syns-Forretningen lyder G. 60 Rdlr. 1 Mk. 10 Sk. Herskabet fordrer Huuspenge

for 1½ Aar	2	-	4	-	8	-
Extraskat for Enken	1	-	0	-	0	-
Skiftets Bekostning stemplede						
Papiir	1	-	3	-	0	-
For samme at give beskrevne, som vil være paa 20 Ark á 3 Mk.	10	-	0	-	0	-
Skifteforvaltertiener	1	-	0	-	0	-
De overværende Mænd ved 6 Dages Samling á 12 Sk. er ...	1	-	3	-	0	-
De 2de Mænd, som 2de Gange har indkaldet de skyldige	3	-	0	-	0	-
Auctions Salarium	4	-	0	-	0	-
For Placater at udstæde	0	-	1	-	8	-
Pengene at incassere	1	-	0	-	0	-
De overværende Mænd	0	-	1	-	8	-
Enken fordrede efter Regning paa aflets Drift	3	-	1	-	11	-
Betalt derforuden til Ryomgaard Jordleye	0	-	2	-	0	-
Nærmeste (d. e. afgift) til Præsten ½ Skp. Rug - 1 Mk. 8 Sk.						
- og Penger 4 Sk.	0	-	1	-	12	-
Til Degnen	0	-	3	-	0	-
Enken fordrede hendes Lig Begravelse lige imod hendes Salig Mands, som har kostet 10 Rdlr.						

Er saa Stervboens Udgiæld den			
Summa	102 Rdlr.	5 Mk.	9 Sk.
som fradrages Indgiælden, bliver			
saa igien til Deeling imellem			
Enken og Arvingerne	357 Rdlr.	5 Mk.	13 Sk.
Deraf tilkommer Enken det hal-			
ve, som er	178 Rdlr.	5 Mk.	14 ¹ / ₂ Sk.
og da Encken paastaaer hendes			
Broderlod efter Loven, bliver			
den øvrige Deeling at skifte i 7			
Søster Loder, som er	25 Rdlr.	3 Mk.	6 ¹ / ₂ Sk.
Tilsammen er efter Forlangende			
tildeelt saaledes:			
Encken tilkommer	230 Rdlr.	0 Mk.	10 Sk.
den fraværende Erich Olesen ...	51 -	0 -	12 ¹ / ₂ -
Anders Olesen fra Kruusborrig-			
huuset	51 -	0 -	13 -
Lauris Wæth i Giesing hans Hu-			
strue en Søsterlod	25 -	3 -	6 -

Betræffende den Fordring, som Sr. Thrane paa Vedøe Godsens Bønders Vegne, som Encken med Laugværgen aldeles har mod-
sagt, saa vel som de øvrige der er skyldige til Stervboen deres
Modsigelse, henviste Skifte Retten til Lands Lov og Ret, om
de sig dertil tør trost, og saaledes er herved dette Skifte slut-
tet og tilendebragt.

Datum et supra.

I. Møller

Enkens Laugværgen: I. Riise.

A. Ollesen.

Laurids Lauridsen Wæt. Christopher Madsen.

(L. S.) Anders Rasmussen Lyngbye.«

Herefter afsluttes de mange ark og sider i protokollen med
nogle breve og dokumenter, enkelte gentagelser af det allerede
skrevne og en redegørelse, der lyder:

»Jens Pedersen er skyldig 6 Rdlr. 64 Sk., har derimod tilgode for 6 Læs Hø á 1 Rdlr. 16 Sk., - er 7 Rdlr., for 40 Potter Brændeviin á 10 Sk., - er 4 Rdlr. 16 Sk., for 10 al. frie Hør-lærret á 12 Sk., - er 1 Rdlr. 24 Sk., ialt 13 Rdlr., 52 Sk., alt saa kommer Jens Pedersen tilgode 6 Rdlr. 84 Sk. Og som det er bekient, at samme gamle affældig og fattige Mand har havt forud disse penge nødig, da hand nesten ey har nærmere end Bettel Stauen, er ieg forsikret, at Stervboen saavel for Retfærdighed som for Barmhiertighed udbetaler denne Debet.«

Der nævnes ligeledes et brev til enken fra Cathrine Møller i Koed:

»Kiære Ven.

Efter indkaldelse til i Dag at møde her i Stervboen efter Eders Salig Mand tilstaaer jeg, at hand i Aaret 1758 har laant mig 4re Slette-Daler imod en Sølv Dose, som hannem tilpandt blev overleveret;nock sidst afvigte Aar 1769 forstrackt hand mig med 2 Mark i Penge, som er til samme 18 Mk. Derimod har hand indeholdt den Aarlige Afgift til Degnen, nemlig 1 Skp. Rug á Aaret, som beløber sig i alt til 12 Skp. Rug, foruden venter min Mand, der maae tales med ham om hands tjeneste ved Eders Sal. Mands Lig-fær, da jeg haaber, der kand skee Liquidation.

Iøvrigt henlever ieg stedse eders Ven

Koed 3die Juli 1770.

Cathrine Møller.«

Protokollen giver ingen forklaring på, hvorfor gamle Jens Pedersens fordring ikke er medtaget i boets skifte. Højest tænkeligt er kravet for sent anmeldt på grund af Jens' alder og armod, måske har Jens og Wolle været uenige — »waat imell« — om priserne. Jens Pedersen har ikke været bonde, siden han har kunnet levere brændevin til Wolle. Bønder måtte ikke brænde selv, men gjorde det alligevel i smug og til eget forbrug — trods risiko for streng straf. Snarere har Jens været høker og væver. De leverede 40 potter bændevin er et anseligt kvantum. Har Wolle — lig Jacob Skomager — haft udskænkning af de livsalige dråber? Ja — hvorfor ikke — han boede

ved alfar vej, og kunne nok for rimelig betaling unde en tørstig eller forkuet bonde et glas.

Brevet fra Cathrine Møller i Koed er givetvis skrevet af hendes mand — degnen i Koed — Sr. Svane. Den pantsatte sølvdåse havde beroet hos Wolle i mange år for lånte penge, og nu gjaldt det om at få et modkrav anerkendt. Degnen havde assisteret ved den salig mands ligfærd og var berettiget til et honorar herfor. En kristelig begravelse efter egnens skik for folk af husmands- eller skrædderstand kostede ligeså meget som to malkekøer — et ganske anseeligt beløb i de tider.

Skifterettens omhyggelige udredning af boets ejendele giver et klart billede af det fire fags bindingsværkshus og dets indretning. Folk og fæ anbragt i hver sin ende. Husets indgangsdør var i bryggerset, hvor kobberkedel i grue, kværn og sold,

trug og tønde fortæller mere end mange ord, at her blev kornet malet, brødet bagt og øllet brygget.

Lige bagved og uden skillerum imellem lå køkkenet med åbent ildsted og indfyringslåge til bilæggeren. En kobberkedel, en smedet jernpande, en rist og en ildpuster udgjorde køkkengrejet. Fra køkkenet førte en dør ind til kammeret, engang børnenes soveplads, senere brugt til kasseret indbo — og 6 par støvler. Husets eneste stue tjente både til opholdsrum og sovested. Den var i husets bredde og veludstyret med bord og bænke, kister og skabe, sengested og bilæggerovn. På bordet skulle der være plads til skrædderen, selv om han for det meste tog rundt til bønderne og syede i gårdene — gjorde mandsklæder af det hjemmenvævede vadmæl. Skrædder blev man iøvrigt, når man ikke var egnet til bondens gerning, og udtrykket »en sølle skrædder« er ikke helt tilfældigt.

Mandens plads var for bordenden på kistebænken, hvorfra han kunne skue mod ovn og dør, kunne byde eventuelle fremmede velkommen og med til bords og placere dem efter rang. De fineste pladser var nærmest husbond i stuens krog. Indenfor rækkevidde havde han skabet med brændevinsflaske, tobak og piber, foruden havde Wolle her sine værdipapirer — lånesedler, om man vil — sølvtøjet og dertil panterne. Af piber, tobakspunge og fyrtønder så mange, at man skulle tro, han har drevet handel i tobaksbranchen. Bilæggerovnen ses at være meget kostbar, den måtte jo erhverves for rede sølv fra jernstøberen i byen. Sengestedet til mand og kone var godt udstyret og blandt det dyreste ved vurderingen. Den store kiste — stopfyldt med mandsklæder i alle kulører — vidner om, at det dengang var mændene, der pyntede sig. Kisten var iøvrigt Wolles sønnedatters, Giertrud Anders Datters, der havde lånt en mindre af sin bedstefar, da hun blev fæstet som pige hos sognepræsten i Grenaa, hr. Johan Risom.

Gik Wolle på jagt? Muligvis! De to bøsser kan også være hans statussymboler, som så meget andet aldrig indløst pant på hylder og i skabe. Men parykkerne da? Wolle har næppe selv brugt dem, men som fingernem skrædder har han istandgjort

og handlet med disse prydelser. Både præst og degn, foged og enhver person af lidt rang brugte paryk på Holbergs — og Wolle Skrædders tid.

Fra bryggers gik man direkte ud i lo og stald. To køer ydede mælk, smør og ost til eget forbrug. Seks får med fire lam gav godt med uld og rigeligt med tælle, det sidste vigtigt til lysestøbning, selv om man også havde en tranlampe i huset. Grisen — det lille sosvin — skulle fedes op til slagtning ved Mikelsdag. På loftet lå brødkornet og de redskaber, der brugtes ved høst og til tørveskær. I loen endvidere en trave langhalm til taget, plejeler, fork og foderkop — og skovl til at muge ud med. Udenfor huset en lille have — en kålgård —, en mødding og et hæs.

God orden og sund sparsommelighed har præget bedriften.

*

Det er fristende fortsat at gå på opdagelse i Wolles hus, men der skal jo også være plads til andet og mere i årsskriftet. — Skulle nogen ikke straks have genkendt de mange sære ord og

ordstillinger i protokollens udskrift, betænk da, at meget er prentet i dialekt og stavet i lyd. Måske har skriveren fået betaling efter bogstavers antal — så smutter der nemt et par ekstra i gåsepennen!

*

Der er mange steder rundt om på Djurs og i det øvrige jyd-ske land, hvor livet og udviklingen har formet sig som her beskrevet i Nimtoft for et par århundreder siden. Enhver vil kunne finde vej til fortiden ved at spørge slægtens ældste eller gå på opdagelse i de gamles gemmer og efterladte gods. I landsdelenes arkiver er kirke- og tingbøger, rets- og skifteprotokoller tilgængelige. Rigsarkivet opbevarer lægdsruller og mandtalslister foruden centralstyrelsens arkivalier og meget mere. Enkelte kirkebøger er fra det 16. århundrede, men først i 1646 blev det pligt for præsterne at føre bog over de kirkelige handlinger. De ældste kirkebøger er ført efter præstens forgodtbefindende og er mangelfulde. Siden 1812 omfatter kirkebøgerne tillige lister over til- og fraflyttede i sognet og særlige skemaer for fødte, døde, konfirmerede og viede. Hertil kom en alfabetisk fortegnelse, hvor man skulle kunne finde alle »jævnførelser« om en bestemt person, men disse »registre« er sjældent helt nøjagtige. Mandtalslister forefindes fra 1769, og senere folketællinger blev foretaget med 15-20 års mellemrum til 1840 og derefter hvert 5. år, stadig udbedrede med nye spørgsmål.

Alle de gamle dokumenter og protokoludskrifter rummer et utal af menneskeskæbner og et væld af begivenheder. Her er fri og uhindret adgang for alle, der søger slægtens spor.

Livet er lånt gods.

Bellahøj i oktober 1965.

Karl Mejnecke (årg. 1923)

Af en herregårds historie

Da grev Conrad Rewentlow i 1686 erhvervede Clausholm, var han sikkert ikke klar over, at dette herresæde skulle komme til at spille en betydelig rolle i Danmarks historie. Men han gjorde dog sit til at give det gamle sted et helt nyt og moderne præg. Den gamle hovedbygning, hvis første anlæg stammer helt tilbage til midten af 1300-tallet, lod han rive ned og byggede oven på de gamle fundamenter et monumentalt barokslot. Hos sin ven, baron Frederik Krag til Stensballegård (ved Horsens), fik han anbefalet Ernst Brandenburg til arkitekt, selv om denne var en almindelig murermester, der blot havde taget sig den dristighed at kaste sig ud i adeligt byggeri uden kendskab til den mere udviklede arkitekturkunst. Det er derfor forbavsende, at Clausholm fik en fremtoning, der ligger langt fra den hjemlige jyske byggetradition. Tegningerne til slottet må uden tvivl være udarbejdet efter omhyggelige rådførelser med grev Rewentlow, der som højtstående embedsmand sikkert har haft kendskab til tidens smag.

I sin massive tyngde har bygningen et umiskendeligt hollandsk præg, selv om man nok aldrig i Holland ville opføre sidefløje af en sådan længde. Hollandsk virker også det høje valmtag og det brede facadeparti. De små runde vinduer i facadens hovedparti kaldes *oeil-de-boeufs*, d. v. s. okseøjne, og de er sikkert indsat dels som pynt på den nøgne bygning, dels som lyskilde til Kongesalen, bygningens højeste rum, der i følge italiensk skik skulle placeres på anden etage.

Mens byggeriet stod på i 1690'erne, blev greven klar over, at bygningen ville virke for klodset og bar, hvis den ikke blev

udstyret med dekorationer af forskellig art. Han sendte derfor tegningerne til den franskorienterede svenske arkitekt Nicodemus Tessin den Yngre, der var et kendt navn også uden for Skandinavien. Da Tessin så tegningerne, skal han have udtalt: »Enkel uden nogen form for ornamentik omkring vinduerne eller andre ting af dekorativ slags; løsningen bør bære et rustikt præg.« Tessin, som den ægtefølende barokkunstner han var, kviede sig ved at udsmykke en så streng facade. Dog endte korrespondancen med, at han sendte Rewentlow nogle udkast til dekoration af hovedportalen og sidefløjenes indgangsportaler.

Grunden til, at greven havde kontaktet den svenske arkitekt, var vel mest den, at han ønskede, herregården i pragt

skulle kunne måle sig med de kongelige paladser i København og rundt om i landet. Resultatet blev ikke derefter — en svulstig barokdekoration ville også have passet dårligt til den enkle næsten klassicistiske bygning. Tessin nøjedes med at dekorere partiet over hovedindgangen med en niche, hvori var indsat en marmorbuste af Conrad Rewentlow omgivet af kraftig vegetativ ornamentik. Denne skulptur minder ikke så lidt om den, Bernini lavede af solkongen Ludvig den fjortende i Versailles. Kort sagt, det var en fyrstelig og ærverdigg udsmykning, greven havde skaffet sig.

En af barokstilens hovedteser var, at man igennem et anlæg skulle kunne trække en midterlinie, der delte bygningen i to lige store symmetriske partier. Om muligt skulle ladegården og parken også reguleres efter en midtakse, og på dette punkt var Rewentlow virkelig forud for sin tid, idet ladegården på Clausholm blev den første af danske ladegårde, der sammenkomponeret med hovedbygningen blev til en helhed. Hvis man trækker en linie fra ladegårdens midte gennem hovedportalen, vil man se, at linien også bliver midterakse i parken. Denne blev anlagt i italiensk stil formodentlig af Tessin med et væld af kaskader, der styrtede fra terrasse til terrasse. På grund af den dårlige vandforsyning var det dog sjældent, at denne pantomime fik lov til at udfolde sig.

Rewentlow havde nu skaffet sig en bolig værdig for en stor jordbesidder — han ejede foruden Clausholm Frisenvold, Løjstrup og Kalø — og også værdig for en familie, der tilhørte en af landets mægtigste slægter. Han havde sammen med grevinden Sofie Amalie Hahn flere børn, men den navnkundigste af dem var Anna Sofie. Da greven døde 1708, overtog hans kone styrelsen. Uden at ane, hvor skæbnsvangre følgerne ville blive, sendte hun i året 1711 Anna Sofie til et maskebal på Koldinghus. Her traf den attenårige unge pige den danske konge Frederik den Fjerde. Han var kendt for sit store kontaktbehov, hvad angik kvinder, og det var ikke helt få repræsentanter for det svage køn, hans dronning, Louise af Mecklenburg, havde måttet se sig selv stå i skyggen af. Men efter at

have set den skønne Sofie med de »mørke, ildfulde øjne«, var kongens hjerte virkelig kommet i voldsom brand. Allerede næste sommer besøgte han Clausholm, hvor han dog ikke blev modtaget særlig hjerteligt af moderen, men vel nok af datteren. Det lykkedes i hvert fald de to elskende at forlade slottet uset i kongens vogn, der så straks satte kurs mod Skanderborg slot. Her blev Anna Sofie viet til kongens venstre hånd. I 1718 købte kongen Clausholm, og efter dronning Louises død i 1721 begyndte han at udvide slottet. Der byggedes af sten fra Dronningborg og Ryomgård slot to fløje ud imod parken, så at hovedbygningen nu fik en H-form. Murene, der før havde været rødkalkede, lod kongen male hvide, sådan som tidens palæstil krævede det.

Kongen døde allerede i 1730, og hans dronning Anna Sofie, der sikkert ikke havde kunnet vinde sin stedsøn Christian den Sjettes gunst, blev forvist til Clausholm. Dog blev det indrømmet hende at have en kreds af hofdamer og andre tjenestefolk om sig. Hvad enten det hørte tiden til, eller Anna Sofie var meget religiøs, kan man konstatere, at hun ofrede meget for at gøre slotskapellet så smukt som muligt. Stolestaderne og dronningens lukkede stol blev marmorerede, og for at man ikke skulle gå fejl, var der skrevet på stolene, hvem de måtte benyttes af. I det hele taget holdt dronningen meget af at understrege slottets tidligere funktion som kongelig residens ved på paneler og døre at lade male rigsvåben og monogrammer.

På slottet findes loftsmalerier af den store mester Bendix le Coffre, som blandt andet har udsmykket Frederiksberg og Rosenborg slot; det ene af dem forestiller Flora i en bortførelsesscene, og ingen kan være i tvivl om, hvad dette motiv symboliserer. Efter Anna Sofies død i 1743 spredtes hendes ejendele, og det er vel en af grundene til, at slottet i dag er så sparsomt møbleret. Hverken i det udvendige eller i interiøret er der foretaget nævneværdige ændringer siden, det hele står endnu som et gribende og stærkt minde om den tid, da kongen handlede efter sine følelser.

Birgit Bisgaard (59).

Af skolens dagbog

- 12.-8.: Skoleåret begyndt med ca. 420 elever, heraf 84 nye. 2 nye lærerkræfter: frk. Inge Basse (gl. elev af årg. 33) og hr. Stig Filtenborg Jensen. Fint vejr, travetur efter bogudleveringen.
- 14.-8.: Ny klokke taget i brug.
- 17.-8.: Interview i radioens »Natredaktion« med Ole D. Jensen om engelskundervisningen i 1. og 2. kl.
- 14.-9.: Skolen flager for fru Munch.
- 18.-9.: Skolen flager for det kongelige brudepar i Grækenland.
- 21.-9.: Randers Dagblad har et stort interview med lærer Ole D. Jensen om engelskundervisningen i 3. klasse.
- 24.-9.: Elever fra realklasserne deltog i et idrætsstævne på Toubroskolen under hr. Stig Jensens ledelse. Pigerne blev nr. 3 i deres gruppe, drengene nr. 2 i deres. Endvidere erobrede drengene en førsteplads i stafetløb.
- 8.-10.: Axel Munch mindes ved fællessang.
III real har besøg af erhvervsvejlederen fra Randers.
- 7.-11.: Lørdagsforedrag: hr. Klinkby taler om de islandske håndskrifter.
- 21.-11.: I realerne til udstilling af afrikansk og asiatisk kunst og etnografiske ting i Rønde missionshus under ledelse af historielærerne frk. Jacobsen og hr. Gotfredsen.
- 21.-11.: Lørdagsforedrag: hr. Højholt taler og viser farvelysbilleder fra Ostindien.
- 27.-11.: Uddeling af vidnesbyrd. Skolebestyreren uddelte bøgerne i klasserne og talte med hver enkelt elev i hele skolen — undtagen 1., 2. og 3. klasse.
- 29.-11.: Søndag. Skolens kor sang i Marie Magdalene kirke ved dens genåbning efter 2 års restaurering. Koret fremførte en kantate over »Gør døren høj —« under frk. Larsens fremragende ledelse.
- 12.-12.: Lørdagsforedrag: premierløjtnant E. Gotfredsen taler om FN's vagttjeneste i Gaza og viser film derfra.
- 20.-12.: Tilsagn fra undervisningsministeriet: begynd modernisering af fysiklokale.
- 21.-12.: Skolens kor synger julen ind på »De gamles hjem« i Ryomgård.
- 22.-12.: Juleafslutning: 1. Luciaoptog, velkomst, korsang.
2. Nissespil (6 b, hr. Klinkby), oplæsning.
3. Fru Ellen Reenberg Dich underholder.
4. Juletræ med fællessang og korsang.
- 7.-1.: Skolen begynder. Håndværkere i det nye fysiklokale, derfor lokaleændringer. Salen i brug som klasselokale, fællessang annulleret.

- 8.-1.: Tilsagn fra finansministeriet om lån på 107.000 kr.
- 9.-1.: Skolens gamle elev, Palle Johansson, Bønnerup (årg. 63), afgang ved døden efter kort tids hæftig sygdom. Ved bisættelsen talte hr. Ole D. Jensen og afslørede en mindesten.
- 22.-1.: Om eftermiddagen giver erhvervsvejleder Schøler individuel vejledning til III reals elever. Godt besøg, stor spørgelyst.
- 30.-1.: Lørdagsforedrag. Missionssekretær frk. Esther Svendsen taler over emnet »Med jet til det yderste hav«. Foredrag om Østen med forevisning af dragter. God og instruktiv.
- 1.-2.: Forældremøde for 7. klasserne. Instruktion ved skolebestyreren og erhvervsvejleder Schøler, Randers. Skolen var vært ved kaffebord i salen. God stemning, mange opsøgte deres barns lærere.
- 6.-2.: Der er fra efterårets prøver uddelt 137 idrætsmærker, 48 til piger og 89 til drenge.
- 16.-2.: Forældremøde for 1. klasse. Forældrene overværede to undervisningstimer, hvorefter frk. Larsen og fru Lene Basse serverede kaffe for forældrene. Børnene fik fri.
- 6.-3.: Vi har i dag taget det nye fysiklokale i brug og kan atter være i salen efter godt to måneders »udlændighed«.
- Lørdagstimen: hr. Søe læser Jeppe Aakjær på jysk.
- 30.-3.: Lærermøde: deling af 7. klasserne.
- 3.-4.: Vidnesbyrd uddelt i klasserne.
- 9.-4.: 25-års dagen mindet ved fællessang.
- 10.-4.: Lørdagstimen: frk. Jacobsen fortæller om sin Spanienstur og viser farvebilleder derfra.
- 13.-4.: 6 a lukket, 15 syge!!!!
- 21.-4.: Hr. Dynesen udnævnt af ministeriet som tilsynsførende med hovedskolen.
- 23.-4.: Skolen flager for hr. Munch.
- 23.-4.—24.-4.: Amtsprøven for optagelse i I real: 11 af vore egne, 3 fra Nimtofte og 3 privat tilmeldte.
- 26.-4.: Skriftlig eksamen begynder: 42 elever fra III real og 59 fra II.
- 3.-5.: Møde med fælleslærerrådet i kommuneskolerne om ensartet bogvalg — navnlig tysk, engelsk og matematik. Hr. Ole Jensen gjorde rede for vor sprogundervisning over for kommuneskolens lærere.
- 4.-5.: 20-års dagen mindet ved fællessang. Skolen illumineret med levende lys i alle vinduerne om aftenen.
- 12.-5.: Skolens kor og blokfløjteorkester deltager om eftermiddagen i et fællestævne på Rønde kommuneskole sammen med elever fra Ebeltøft, Feldballe, Rønde og Hjortshøj. Vore elevers ydelse helt i toppen — under ledelse af frk. Larsen.

13.-5.: Ved fællessang takker skolebestyreren sangerne for deres præstationer og for deres optræden i Rønde.

III reals sidste skoledag fejres på behørig vis. II real afleverede et kvikt og velindstuderet underholdningsprogram.

24.-6.: Forældredag, dimission. Alle 42 eksaminander bestået. Godt besøg.

Ved vidnesbyrduddelingen i juni modtog følgende elever en bogpræmie:

Thorkild Greve, II a. Vitus Jacobsen, II b. Kis Christiansen, II c. Ejgild Pedersen, I a. Axel Jørgensen, I b. Aase Madsen 7 a. Lillian Helbo, 7 b. Tove Sams Simonsen, 6 a. Elisabeth Højholt, 6 b. Tove Salling Jensen, 6 c. Per J. Sørensen, 5 a. Kirsten Møller, 5 b. Bente Schou Andersen, 4. Hans Peter Christensen, 3. Tove Wenzel Jensen, 2. Lone Sørensen, 1.

Ved translokationen den 24. juni uddeltes følgende hædersbevisninger:

Axel Munchs mindelegat: Else Marie Ulsted Sørensen. Boghandler E. Andersens flidspræmie: Carsten Hougaard. Flidspræmie fra anonym giver: Jette Frandsen. Elevforeningens flidspræmier: Tage Mogensen, Erik Ring Christiansen og Margit Salling Pedersen. S. Vester-Petersens mindelegat: Hanne Sørensen, II real.

Elevforeningen retter herved en hjertelig tak til givnerne.

Nye medlemmer fra årgang 1965

1. Jytte Ejlersen	19. Else Marie Ulsted Sørensen
2. Jette Frandsen	20. Lis Balle
3. Knud-Erik Jensen	21. Arne Bruun
4. Lars Larsen	22. Birgit Bruun
5. Flemming Navne	23. Anders Hansen
6. Jørgen O. Nielsen	24. Grethe Hansen
7. Peder Holm Pedersen	25. Carsten Hougaard
8. Anne Marie Schou	26. Inger-Lise Jakobsen
9. Jørgen Buch	27. Bent Hugo Lassen
10. Erik Ring Christiansen	28. Annelise Møller Nielsen
11. Poul Erik Hansen	29. Aase Birgit Nielsen
12. Søren Bæk Iversen	30. Margit Salling Pedersen
13. Tove Jørgensen	31. Nina Pedersen
14. Bent Kamelarczyk	32. Vagner Erland Petersen
15. Sonja Overgaard	33. Leon Vestergaard Poulsen
16. Inge Pedersen	34. Kirsten Schmidt
17. Erik Mogens Rasmussen	35. Jens Erik Skovsen
18. Freddy Stokholm Rasmussen	36. Hans Erik Hulvej

Efterårsfesten 1965

En broget forsamling af veloplagte hilsende og snakkende gamle og unge myldrede ind i skolens festsal ved 17,30-tiden. Det tog lang tid at blive bænket, for man skulle jo først finde hinanden.

Efter »De rejste en skole —« bød formanden velkommen. Straks derefter lød »Her er skolens kor —« fra 50 veloplagte unge sangere, som nu under frk. Larsens dygtige ledelse underholdt selskabet i de næste 20 minutter.

Den kulinariske side af festen sørgede fru slagter Nielsen for, og fra det gamle fysiklokale strømmede nu store fade med dejligt smørrebrød, som vi nød ved de festligt dækkede borde, og ind imellem havde en række talere ordet.

Formanden (35) omtalte i sin tale den første elevforening fra begyndelsen af 20-erne og den nuværende forenings start og mindedes Axel Munch og Søren Vester-Petersen, ville gerne have hilst på foreningens første bestyrelse, hvis medlemmer desværre alle var forhindrede i at være til stede, rettede en varm tak til hr. og fru Erik Munch for deres altid varme interesse for foreningen og sluttede med at udtrykke håbet om, at foreningen også fremover måtte vise sig levedygtig og være i stand til at leve op til stifternes idé med foreningen.

Henning Vester (50) takkede med smukke ord og orkidéer frk. Weiner, som i år har haft 40 års jubilæum som lærerinde.

Frk. Weiner takkede for hyldesten.

Frithjof Ørtved (16) bad om foreningens bistand til at samle årgang 1916 til det første 50 års jubilæum til næste år.

Viggo Worsøe Laursen (25) mindedes sin skoletid, da elever og lærere i fællesskab tog et nap med ved udgravningen af skolens anlæg.

Jens Foged (25) fortalte muntre træk fra sin skoletid, men koncentrerede i øvrigt sin tale om den private skoles stilling i det danske skolebillede.

Formanden for skolens bestyrelse, Kristian Vester (33), fortalte om moderniseringen af skolen og om dens fremtidsplaner, opfordrede i øvrigt alle gamle elever til at blive medlemmer af »Den selvejende institution, Ryomgård Realskole«, og sluttede med at udkaste den tanke, at elevforeningen skulle oprette en byggefond for at støtte skolen i realiseringen af de store byggeplaner.

Der blev endvidere talt af skolens medstifter, Holden Dall, af Karl Mejnecke (23) og af Maja Poulsen (36).

Endelig havde også hr. Munch ordet et par gange for korte bemærkninger — især til de gamle jubilarer.

Selskabet var efterhånden blevet temmelig snakkesaligt, og under den følgende generalforsamling måtte dirigenten, Niels Peter Bager (35), gøre flittig brug af klokken i temmelig håbløse forsøg på at skaffe ørenlyd. Generalforsamlingen afvikledes hurtigt. Alle valg var genvalg. Kontingentet forhøjedes til 10 kr. De af bestyrelsen foreslåede lovændringer vedtoges. Lovene findes optrykt andet steds i årsskriftet i den nugældende form. Under »Eventuelt« gav Frithjof Ørtved tilsagn om en større gave til elevforeningen fra årgang 1916 ved deres 50 års jubilæum til næste år. Dirigenten takkede på foreningens vegne for den smukke tanke. — Ja, så fik vi prøvet at have generalforsamling på et forholdsvis sent tidspunkt, og det blev vist klart, at det behøver vi ikke at prøve en gang til!

Efter en kort pause underholdt koncertsangerinde Lucia Hass (46) med en række sange og sluttede med hr. Munchs »Aftenklokken« og »Mestersangen«.

Nu overtog Bjerres kvartet underholdningen, og dansen — og snakken — gik lystigt til kl. 1.

Alt i alt en dejlig fest med over 150 deltagere. Både 40 års-,

25 års- og 10 års-jubilarerne var fint repræsenteret. Den altid trofaste årgang 23 var her selvfølgelig også!

Bestyrelsen ønsker hermed at rette en hjertelig tak til alle, der har bidraget til festens vellykkede forløb, tak for hilsener, blomster, gaver, taler, sang, musik, smørrebrød og betjening.

Resultatet af generalforsamlingen blev en bestyrelse, der foreløbig ser sådan ud:

Knud Basse Kristensen, formand, fru Gertrud Sten Larsen, sekretær, frk. Anna F. Hastrup, kasserer, John Juul Eriksen, redaktør, Finn Lorentzen, redaktør, fru Else Olesen og Henning Vester.

Adresseforandringer og andre meddelelser kartoteket vedrørende sendes fremdeles til sekretæren, hvis adresse er Åby Bækgårdsvej 10, Åbyhøj. Foreningens gironummer er stadig 45678.

Bestyrelsen ønsker til slut kraftigt at støtte Kristian Vesters opfordring til gamle elever om at lade sig optage som medlemmer af »Den selvejende institution, Ryomgård Realskole«. Dens fundats findes trykt i årsskriftet 1961. Medlemmer, der ikke har dette, kan få særtryk af fundatsen ved henvendelse til skolen eller til elevforeningen. Indmeldelse på ordinær vis kan ske ved henvendelse til skolen, evt. ved indbetaling af indskuddet på skolens girokonto 38913 med bemærkning om, at det drejer sig om medlemsskab. Ønsker man optagelse på lempeligere vilkår, kan henvendelse herom ske til formanden, lrs. K. Vester-Petersen, Torvegade, Randers. Denne opfordring fra skolens ihærdigt arbejdende formand fortjener faktisk en strøm af indmeldelser.

Med disse ord sender den jubilerende forening sine medlemmer de bedste jule- og nytårsønsker med tak for de 25 år, der er gået.

Bestyrelsen.

Elevforeningens nye love

Efter vedtagelsen på generalforsamlingen den 23. oktober 1965 af enkelte mindre lovændringer, der nærmest er at betragte som en à jour-føring, ser vore love nu således ud:

1. Foreningens formål er:
 - a. I erkendelse af Ryomgård Realskoles egenartede pædagogiske ånd at styrke skolens arbejde derved, at medlemmerne altid optræder som skolens venner.
 - b. Ved sammenhold med skolen og ved indbyrdes sammenhold at opretholde et kammeratskab, der kan være den enkelte til glæde, foreningen til gavn og skolen til ære.
 - c. At omfatte skolens elever med venlighed og interesse.
2. Medlem af foreningen kan enhver, der er udgået fra Ryomgård Realskole — med eller uden eksamen — blive, såfremt han/hun efter bestyrelsens skøn findes værdig dertil.
Adgang til at blive medlem har endvidere enhver, der er eller har været ansat ved Ryomgård Realskole.
Står bestyrelsen i et tilfælde tvivlrådig, eller er den uenig, kan sagen udsættes til afgørelse på den årlige generalforsamling.
- 2a. Som passive medlemmer kan optages sådanne, der på en eller anden måde er knyttet nær til skolen eller foreningen. Bestyrelsen udøver skønnet over, hvorvidt de kan optages. Passive medlemmer har ingen stemmeret i foreningens anliggender. De benævnes: Foreningens venner.
3. Bestyrelsen består af 7 medlemmer, der selv vælger formand, kasserer og sekretær. Mindst 3 af bestyrelsesmedlemmerne skal være kvinder, ligesom mindst 3 skal være mænd.
Bestyrelsesmedlemmerne afgår hvert andet år med henholdsvis 4 den ene gang og 3 den anden, dog kan genvalg finde sted.
Flertallet af bestyrelsesmedlemmerne skal være myndige.
4. For at foreningen stadig kan stå i forbindelse med skolen, vælges det ene bestyrelsesmedlem blandt skolens lærerpersonale.
5. Hvis forslag derom fremsættes på en generalforsamling og vedtages af denne, kan foreningen oprette en juniorafdeling, som kan optage medlemmer blandt skolens elever fra I, II og III real + 8., 9. og 10. klasse.
Det blandt skolens lærerpersonale valgte bestyrelsesmedlem er født formand for nævnte juniorafdeling, til hvis bestyrelse hver klasse vælger sin repræsentant.
6. Elevforeningen afholder generalforsamling på et af bestyrelsen valgt sted en gang årlig.

Det er ikke nødvendigt, dette sted bliver skolen, men skolen har forpligtet sig til at stille lokaler til rådighed for foreningen, såfremt det ønskes, og såfremt tidspunktet falder indenfor skolens ferier.

Generalforsamlingen afslutter med en årsfest, hvis program bestyrelsen fastlægger, idet den virker som festkomité.

7. Juniorafdelingen afholder sin årlige generalforsamling på skolen efter forhandling med skolebestyreren.

Denne generalforsamling slutter også med en årsfest.

8. Foreningens legater bestyres af elevforeningens bestyrelse.

9. Legater.

Foreningen bestyrer for tiden 3 legater, hvoraf de to førstnævnte er oprettet af Ryomgård Realskole.

- 1) Skolebestyrer Axel Munchs mindelegat uddeler hvert år en legatportion på 50 kr. til den af skolens elever, der opnår den største eksamen.

Legatportionen, der inden 15. juni hvert år udbetales til foreningens kasserer fra Ryomgård Realskole, overrækkes vedkommende elev ved skolens translokation af elevforeningens formand.

- 2) Skolebestyrer Axel Munchs friplads.

Fripladsen, der ydes af Ryomgård Realskole, uddeles af elevforeningens bestyrelse, til hvem ansøgning om fripladsen indsendes, efter at bestyrelsen i de lokale blade har bekendtgjort, når fripladsen er ledig, og tidspunktet for ansøgningsfristens udløb. Fripladsen omfatter fri skolegang på Ryomgård Realskole og skal tildeles en værdig og ubemidlet elev.

Det bemærkes, at faderløse børn har forrangen til fripladsen, som løber fra 5. klasse, indtil eleven forlader skolen.

- 3) Skolebestyrer Søren Vester-Petersens mindelegat.

Legatets formue er den sum, der er indsamlet blandt foreningens medlemmer efter Vester-Petersens død i 1961.

Foreningens bestyrelse er ansvarlig for, at kapitalen anbringes på betryggende måde — i bank, sparekasse eller i obligationer.

Af legatet uddeles 1 gang årligt 1 portion, svarende til et års renter med fradrag af et mindre beløb til administration og lign.

Legatet tildeles en elev i II real eller 8. klasse. Legatet kan ikke søges. Ryomgård Realskoles lærerråd udpeger legatmodtageren. Ved udvælgelsen lægges der vægt på, at legatmodtageren har vist sig i besiddelse af gode menneskelige egenskaber, har passet sit arbejde samvittighedsfuldt, udnyttet sine evner, udvist en naturlig og høflig optræden samt været medvirkende til at skabe et godt kammeratskab og et positivt arbejdsklima i sin klasse.

Legatet overrækkes ved translokationen.

Revision sker i forbindelse med revision af elevforeningens regnskab.

Såfremt foreningen ophæves, overtager skolens bestyrelse administrationen af foreningens legater.

10. Kontingentet, der betales en gang årlig, indbetales på foreningens postgirokonto til den fastsatte tid. Overskrides denne, sendes der postoprævning. Går denne ubetalt tilbage, betragtes dette som en udmeldelse. Det bemærkes dog, at enhver, der indmelder sig i foreningen, er pligtig til at betale mindst et års kontingent.
11. Kontingentets størrelse fastsættes af generalforsamlingen, der altid er beslutningsdygtig uanset de mødtes antal, når den er lovlig indvarslet, hvilket vil sige mindst 3 uger før dens afholdelse.
12. Foreningen udgiver et årsskrift; det redigeres af bestyrelsen eller en af bestyrelsen udpeget redaktion.
13. Generalforsamlingen er foreningens højeste myndighed.
14. Udmeldelse kan ske ved skriftlig henvendelse til formanden.
15. Ophævelse af foreningen kan kun ske efter 2 på hinanden følgende generalforsamlings beslutning. Ophæves foreningen, træffer generalforsamlingen beslutning om anvendelse af den eventuelle kassebeholdning.
16. Det er bestyrelsesmedlemmernes pligt enten direkte ved besøg eller på anden måde mindst 2 gange årlig at komme i forbindelse med skolen.
17. Foreningens fane, der benyttes såvel af hovedforeningen som juniorafdelingen, opbevares på skolen, der indestår for dens stand.
18. Ændringer i nærværende love kan kun ske ved en generalforsamlings beslutning, og når mindst tre fjerdedele af de mødte stemmer for ændringen.

Elevforeningen opfordrer

50-års jubilarene

til at møde op ved efterårsfesten 1966

Personalia

Årets studenter:

Anja Bro-Jørgensen, Niels Peder Bak, Aksel Breinegård, Erik Brock, Anne-Marie Holm, Bjarne F. Jacobsen, Kristian Kristensen, Steen M. Mogensén, Birte Vester-Petersen, Leo Andersen, Knud Erik Søgaard Jensen, Gunna K. Jørgensen, Leif Rasmussen, Per Schneider Hansen, Svend Aabenhus, Thorkild Boas, Marina Nørgård Andersen, Steen Bjarne Frisch Jacobsen, Peter Lysgård, Kaj Ingemann Frandsen.

Andre eksaminer:

Olaf Wraae (53) har bestået lægevidenskabelig embedseksamen fra Aarhus Universitet. John Juul Eriksen (56), Lis Olesen (58) og Eva Juel Jensen (58) har bestået lærereksamen.

Elin Clemmensen (59), Jette Testrup (60) har bestået tresproglig korrespondenteksamen.

Agnete Bjørn (56), som fik en strålende debut på de skrå brædder i Ryomgård Realskoles juleforestilling 1955, »Pernilles korte Frøkenstand«, hvor hun spillede titelrollen, har fulgt successen op. Hun bestod i sommer eksamen som skuespillerinde fra Aalborg Teaters elevskole og blev derefter engageret af Det danske Teater, hvor hun overstrålede successen fra Ryomgård i Klaus Rifbjergs »Udvikling«.

Følgende har indgået ægteskab:

Tove Legarth (49) med lærer Erik Pedersen. Eigil Toft (53) med lærerinde Jytte Damm. Ruth Schøler (56) med repræsentant Ebbe Toldstrup. Søren Aagaard (56) med sygeplejerske Gunild Justesen (58). John Juul Eriksen (56) med seminarieelev Gerda Frank. Herluf Poulsen (57) med kontorassistent Inga Sørensen. Knud Knold (58) med omsorgsassistent Elisabeth Jensen. Bruno Hansen (58) med ekspeditrice Anne-Grethe Pedersen. Lis Olesen (58) med lærer Jakob Jakobsen. Kirsten Godt (59) med Peter Hørsman, Colombo. Birgit Bilde Andersen (59) med revisorassistent Benny Tystrup Larsen. Aase Madsen (62) med Bernhard G. Nielsen (59). Sonja Helbo (60) med arkitektstuderende Knud Rasmussen. Ida Skipper (60) med mekaniker Bernt Simonsen. Conny Gaarde (60) med maskinarbejder Preben Andersen. Birgitte Brandt Sørensen (60) med forstkandidat Peter Jørgensen. Lissy Knorborg (60) med styrmandselev Ole Jensen. Ingrid Aagaard (62) med elektriker Lars Mogensén. Birgit Jelle Petersen (62) med møbelsnedker Jørn Lindgaard Pedersen.

Dødsfald:

Bankdirektør Edv. Andersen, Hjørring (1918), er afgang ved døden.

Palle Johansson, Bønnerup (1962), er afgang ved døden.

Æret være deres minde.

Årsoversigt 1. juni 1964- 31. maj 1965

Indtægter:

Bankbeholdning	2.315,88
Girobeholdning	27,00
Kassebeholdning	33,82
Kontingent	4.891,00
Anonym gave	100,00
Renter af bankkonto	15,51
Axel Munchs mindelegat	50,00
	7.433,21

Udgifter:

Gaver, blomster m. m.	177,00
Efterårsfesten 1964	630,35
Annoncer	226,50
Porto	620,00
Bogtrykker	2.939,50
Diverse	59,94
Bankbeholdning	2.642,77
Kassebeholdning	87,15
Axel Munchs mindelegat	50,00
	7.433,21

Bankbeholdning	2.642,77
Kassebeholdning	87,15
	2.729,92

Randers, den 31. maj 1965.

H. Vester-Sørensen.

Revideret:

Foldby, den 19. juli 1965.

J. Jacobsen.

Randers, den 24. juli 1965.

K. Vester-Petersen.